

Leren met elkaar

‘Werken aan de versterking van de route en een dekkend netwerk van voorzieningen in Midden-Holland’

23 april 2018

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Inleiding

- Het ondersteuningsplan 2018-2022
- Totstandkoming van het plan en procedure van vaststelling

2. Terugblik planperiode 2014-2018

3. Missie en visie en uitgangspunten

- Missie
- Visie
- Uitgangspunten / doelstellingen

4. De route

- a) zorgplicht bij de school van aanmelding / inschrijving
- b) adequate ondersteuningsstructuur op de scholen, met een goede aansluiting onderwijs-jeugd
- c) versterking deskundigenadvisering: onafhankelijk en eenduidig
- d) een adequaat en actueel beoordelingskader
- e) afspraken over observatievragen
- f) doorgaande lijn voorschool – PO – VO

5. Dekkend netwerk

Inleiding

- g) een sterke basisvoorziening
- h) beschikbaarheid benodigde expertise
- i) intensivering samenwerking baso-sbo-so / gespecialiseerd onderwijs
- j) een goed en toegankelijk aanbod van onderwijszorgarrangementen
- k) observatie van kinderen binnen de reguliere setting en waar mogelijk al binnen de voorschool

6. Wat is er nodig?

7. Organisatie

- De statutaire organisatie: governance
- Besluitvorming Algemeen Bestuur
- De interne organisatie van het samenwerkingsverband
- Doorzettingsmacht
- Discretionaire bevoegdheid directeur-bestuurder

8. Financiën

- Financiële uitgangspunten en inzet middelen
- Planning en control cyclus
- meerjarenbegroting

9. Kwaliteitszorg en verantwoording

- De basis van kwaliteitszorg
- Kwaliteitssystematiek: kwaliteitscyclus en instrumentarium
- Het kwaliteitsinstrumentarium

10. Plan – Do – Check – Act cyclus op de verschillende thema's

Bijlagen

- 1) Verantwoordelijkheden en rollen van betrokkenen op de route
- 2) Beoordelingskader
- 3) Bijlage bij beoordelingskader
- 4) Fasering / stappenplan terugplaatsing
- 5) Afspraken over de basisvoorziening
- 6) Intensivering samenwerking bao-sbo-so
- 7) Meerjarenbegroting
- 8) Format verantwoording inzet ondersteuningsmiddelen

Voorwoord

Voor u ligt het ondersteuningsplan Passend onderwijs van het samenwerkingsverband PO Midden-Holland voor de planperiode 2018-2022. Met dit plan is beoogd te komen tot een kaderstellend plan dat de partners bindt waarbij, voortbouwend op de eerste planperiode, bestaande werkwijzen verder worden verbeterd en geborgd en kaders worden gesteld voor nieuwe ontwikkelingen.

In het ondersteuningsplan staat hoe wij als samenwerkingsverband passend onderwijs organiseren in het reguliere basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs (sbo) en het speciaal onderwijs (so) voor alle leerlingen in de gemeenten in de regio Midden-Holland: Bergambacht, Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard, Waddinxveen, (een deel van) Zuidplas en (een deel van) Alphen aan den Rijn (kern Boskoop). De komende jaren wordt daarbij vooral ingezet op de versterking van de route, verbreding en versterking van het dekkend netwerk en op een gezamenlijke, gecombineerde aanpak en inzet van zowel onderwijs, ondersteuning als zorg, onder meer via de onderwijszorgarrangementen. Samenwerking met alle betrokken partners is daarbij cruciaal.

De keuze voor een decentraal model, waarbij de verantwoordelijkheden, bevoegdheden en daarbij behorende financiële middelen in belangrijke mate bij de schoolbesturen zijn belegd, vraagt om heldere afspraken over een voor alle leerlingen te realiseren basisvoorziening, gekoppeld aan een goed systeem van kwaliteitszorg en verantwoording. Dit maakt het mogelijk om ontwikkelingen op het niveau van het samenwerkingsverband goed te kunnen volgen en waar nodig bij te sturen. Daarop zal de komende planperiode worden ingezet.

De komende jaren zal rekening gehouden moeten worden met demografische ontwikkelingen ten aanzien van de te verwachten leerlingaantallen. Ook dit samenwerkingsverband ontkomt niet aan krimp. Vanuit deze ontwikkeling bekeken zal dit zijn invloed hebben op het netwerk van onderwijs, ondersteuning en zorg, zoals dat op dit moment is vormgegeven.

Ik dank iedereen die de afgelopen periode heeft meegedacht met de totstandkoming van dit ondersteuningsplan, via deelname aan de themagroepen of anderszins.

Dick Rasenberg,

directeur-bestuurder

1. Inleiding

- **Het ondersteuningsplan 2018-2022**

De schoolbesturen in een samenwerkingsverband stellen minstens eenmaal in de vier jaar een ondersteuningsplan op, waarin zij afspraken vastleggen over de te realiseren basisvoorziening, de organisatie en de bekostiging hiervan.

Dit ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband PO Midden-Holland is een strategisch, kaderstellend plan voor de komende vier jaar (2018-2022) en geldt als basis voor de wijze waarop door de schoolbesturen binnen de scholen voor primair onderwijs in Midden-Holland vorm geven aan passend onderwijs. De schoolbesturen baseren hun beleid en de uitvoering van het onderwijs en de ondersteuning op dit ondersteuningsplan.

- **Totstandkoming van het plan en procedure van vaststelling**

Het plan is tot stand gekomen in samenspraak met een viertal ingestelde themagroepen, te weten:

- de themagroep Zorgplicht / route en de verbinding met het sociaal domein en het VO
- de themagroep Dekkend netwerk
- de themagroep Ondersteuning
- de themagroep Kwaliteitszorg en bedrijfsvoering / financiën

De themagroepen kenden een diverse samenstelling: bestuurders, schooldirecties, intern begeleiders, eerste en tweede deskundigen, trajectbegeleiders, (so-)coördinatoren, leden commissie TLV en een vertegenwoordiging van de gemeenten en van het SWV VO. De OPR heeft gekozen voor zijn formele rol in het traject en om die reden afgezien van deelname aan de themagroepen.

Daarnaast is het concept-plan enkele malen besproken in de strategische klankbordgroep, het algemeen bestuur, het afstemmingsoverleg trajectbegeleiders en met de 1^e en 2^e deskundigen.

Over de voorbereiding van het hoofdstuk 'Samenwerking met gemeenten' heeft regionale afstemming plaatsgevonden, in samenspraak met de regiogemeenten en de andere betrokken samenwerkingsverbanden PO en VO.

De route voor de totstandkoming van het ondersteuningsplan is, op hoofdlijnen, als volgt:

Wie?	Wat?	Wanneer?
themagroepen	1 ^e , 2 ^e (en soms 3 ^e) ronde bespreking	sept. t/m dec. 2017
algemeen bestuur	bespreking uitgangspunten OP	7 november 2017
alle gremia / leden themagroepen	bijeenkomst Chocoladefabriek	29 november 2017
algemeen bestuur	voorlopige goedkeuring OP	2 februari 2018
SWV – gemeenten	traject OOGO	februari 2018
SWV – OPR	traject instemming OPR	februari / maart 2018
algemeen bestuur	definitieve goedkeuring OP	20 april 2018
directeur-bestuurder	vaststelling OP + toezenden inspectie	24 april 2018

2. Terugblik planperiode 2014-2018

In de eerste vier jaar passend onderwijs zijn met grote inzet van alle betrokkenen de nodige ontwikkelingen in gang gezet. Zowel bij de voorbereiding als tijdens de eerste jaren van passend onderwijs, is op alle niveaus hard gewerkt om passend onderwijs tot een succes te maken. In de eerste plaats door de schoolteams en hun schoolbesturen – die uiteindelijk inhoud moeten geven aan passend onderwijs – en daarnaast door de trajectbegeleiders / coördinatoren, begeleiders passend onderwijs, de eerste en tweede deskundigen, de leden van de commissie TLV, de leden van de OPR en alle betrokken partners, ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid.

- In haar rapportage kwaliteitsonderzoek van 10 april 2017 heeft de inspectie vastgesteld dat het samenwerkingsverband op een aantal onderwerpen positief scoort, zoals het gegeven dat alle wettelijk verplichte onderdelen in het ondersteuningsplan zijn opgenomen, de aanwezigheid van een duidelijke en overzichtelijke organisatie, het beschikken over een volledig dekkend netwerk en, binnen financieel beheer, een positieve score op continuïteit en rechtmatigheid. Daarnaast zijn er zaken die, ook naar het oordeel van de inspectie, verbetering behoeven en waar de komende planperiode op zal worden ingezet.
- Op 23 augustus 2016 is het ondersteuningsplan gewijzigd vastgesteld. De OPR heeft hier onder enkele voorwaarden en voor een periode van twee jaar, mee ingestemd. Het gaat daarbij om de volgende wijzigingen, vastgelegd in een nieuw hoofdstuk 13 van de ondersteuningsplan:
 - Werden voorheen de aanvragen om extra ondersteuning op aanvraag door het samenwerkingsverband beschikbaar gesteld, met ingang van het schooljaar 2016-2017 ontvangen de aangesloten besturen naar rato van het aantal leerlingen – vermeerderd met een vaste voet – per bestuur één ongedeeld budget voor ondersteuning. Daarmee kunnen zij, door proactief in te spelen op de ondersteuningsvragen, een hoog niveau aan ondersteuning bieden tot aan de verwijzing van een leerling naar het sbo of het so.
 - Waar in de oude situatie de commissie TLV de TLV-aanvragen uitsluitend procedureel toetste, is de commissie nu bevoegd de TLV-aanvragen inhoudelijk te toetsen, op basis van een gewijzigd en uitgebreid beoordelingskader met bijlage.
 - Met ingang van 1 augustus 2016 is het totaal beschikbaar aantal uren so-expertise via een eenvoudig model als trekkingsrechten aan de schoolbesturen toegekend: iedere school krijgt 12 uur per schooljaar, naar eigen bevinden in te zetten. Hiermee is ca. 20% van het totaal aantal beschikbare uren gemoeid. Het resterende deel, de overige 80% van het totaal aantal uren, is naar rato van het aantal leerlingen verdeeld over de schoolbesturen. De inzet is vrij binnen de kaders van de het Ondersteuningsplan.
 - Voor situaties die acute inzet van middelen vragen en waarbij een reëel risico van thuiszitten aan de orde is, is een discretionaire bevoegdheid voor de directeur-bestuurder in het leven geroepen, om adequaat te kunnen handelen en daarvoor zo nodig financiële middelen in te zetten.
 - Ten slotte voorzagt het gewijzigde ondersteuningsplan in de introductie van een stimuleringsregeling sbo / so. Gezien de vele vragen die deze regeling oproept, is, in overleg met alle betrokkenen, inmiddels besloten voorlopig geen uitvoering aan deze regeling te geven.

- Een belangrijk verbeterpunt is de ontwikkeling van duidelijk uitgewerkt stelsel van kwaliteitszorg, om beter zicht te krijgen op de kwaliteit van de uitvoering van de ondersteuning op de scholen. Door een hiertoe ingestelde bestuurlijke werkgroep is de notitie Kwaliteitszorg en verantwoording opgesteld, die in juni 2017 door het AB is geaccordeerd, die een aantal kaders bevat voor een heldere Plan-Do-Check-Act cyclus voor het samenwerkingsverband met bijbehorend kwaliteitsinstrumentarium. Naast elementen van 'tellen' (monitoring) heeft daarin nadrukkelijk ook het 'vertellen' (enquêtes, storytelling) een plek.
- Inmiddels heeft, op basis van de ervaringen in het eerste halfjaar van 2017, een eerste voorlopige verantwoording van de inzet van de ondersteuningsmiddelen plaatsgevonden (rapportage tussentijdse verantwoording 2017 d.d. 30 oktober 2017). De ervaringen van de schoolbesturen / scholen met het nieuwe verdeelsysteem zijn overwegend positief te noemen.
- Andere monitorgegevens, zoals de deelnamepercentages sbo en verwijzingspercentages so, worden verkregen via kijkglazen (DUO). Daarnaast zijn er de TLV-registratie en periodieke rapportages van de commissie TLV. Verwezen kan worden naar de rapportage Extra Ondersteuning van februari 2016 en het jaarverslag 2016 van de commissie (februari 2017). Voorts wordt de inzet van de BPO-ers jaarlijks gemonitord door het so-loket.
- In het najaar 2016 zijn, na een bestuurderswisseling, enige verbeteringen doorgevoerd in de organisatie en is structureel overleg tot stand gebracht met enkele gremia. Zo vindt overleg plaats met de trajectbegeleiders / coördinatoren, gezien hun centrale rol bij de toewijzing van leerlingsspecifieke ondersteuning, en de eerste en tweede deskundigen, om te komen tot meer eenduidigheid in de TLV-beoordeling door de commissie TLV. Ook vindt periodiek overleg plaats met de OPR om hen over de ontwikkelingen binnen het samenwerkingsverband te informeren en de zienswijze van de OPR op verschillende onderwerpen met elkaar te bespreken. Daarnaast vinden binnen het AB regelmatig thematische besprekingen plaats, zoals over de routes om tot toewijzing van specifiek leerlinggebonden ondersteuning te komen en over de procedures rond de onderwijszorg-arrangementen.
- De samenwerking met de gemeenten is de eerste jaren niet goed van de grond gekomen. Op dat punt is het samenwerkingsverband al een tijdje bezig met een belangrijke inhaalslag. Zo is het samenwerkingsverband, in de persoon van de directeur-bestuurder, inmiddels structureel aangehaakt bij het ambtelijk en bestuurlijk afstemmingsoverleg voor de regio Midden-Holland en wordt momenteel gewerkt aan een goede aansluiting van de eigen ondersteuningsroutes aan de totstandkoming van onderwijszorgarrangementen in de regio, binnen de kaders van de vastgestelde notitie 'onderwijszorgarrangementen in Midden-Holland' van juni 2016. Verder is de directeur-bestuurder tezamen met de beleidsambtenaar van de gemeente Krimpenerwaard 'trekker' van een regionale werkgroep om te komen tot een ketenaanpak ter verbetering van dyslexiezorg, waarvan de bevindingen worden teruggekoppeld naar het regionaal ambtelijk overleg passend onderwijs. En ten slotte zijn inmiddels afspraken gemaakt met de afdelingen leerplicht van de gemeenten over het informeren van het samenwerkingsverband voorafgaand aan het verlenen van ontheffingen, en vindt bilateraal overleg plaats met leerplichtambtenaren over gewenste, gezamenlijke interventies ten aanzien van geregistreerde thuiszitters.
- Ook overleg met de directeur van het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs over een aantal gezamenlijke thema's is inmiddels gaande. Belangrijk aandachtspunt daarbij betreft de doorgaande arrangementen PO-VO.

3. Missie en visie en uitgangspunten

- **Missie**

De aangesloten schoolbesturen, de betrokken gemeenten en zorgpartners werken samen om voor alle kinderen binnen het primair en speciaal onderwijs in Midden-Holland passend onderwijs, jeugdhulp en zorg te organiseren, zodat zij zich naar vermogen kunnen ontwikkelen.

- **Visie**

Elk kind dient het onderwijs en de ondersteuning te krijgen die het nodig heeft om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Dit wordt in de eerste plaats geleverd door vakbekwame leerkrachten, die zichzelf voortdurend blijven ontwikkelen. Passende ondersteuning bieden kan een leerkracht echter niet alleen. Daarvoor is verbinding nodig met een samenwerkend team, met specialisten binnen de scholen en hun besturen van het samenwerkingsverband en met ouders, jeugdhulp en zorg.

Het streven om te blijven werken aan een sterke basisvoorziening is gericht op passend onderwijs, ondersteuning en zorg voor alle leerlingen en is breed gedragen, ambitieus en richtinggevend. De samenwerkende schoolbesturen, hun gemeenten en zorgpartners willen ondersteuning bieden die:

- gebaseerd is op wat een leerling nodig heeft met als uitgangspunt 'wat het kind al kan';
- in een zo vroeg mogelijk stadium, op een zo licht mogelijke wijze en bij voorkeur in de eigen leefomgeving wordt aangeboden;
- gebruik maakt van wat samenwerkingspartners, ketenpartners en andere sectoren bieden;
- transparant en duidelijk is voor alle betrokkenen.

Het samenwerkingsverband van schoolbesturen stelt zichzelf bindende kaders voor de ondersteuning en maakt concrete afspraken over de route en de basisvoorziening. Door de scholen binnen het samenwerkingsverband wordt gewerkt volgens de uitgangspunten van handelings- en doelgericht werken en aan een hoogwaardige basisvoorziening, waarmee zij een rijk aanbod van preventieve en (licht) curatieve onderwijsondersteuning en zorg kunnen realiseren. De samenwerkende schoolbesturen en hun gemeenten stellen scholen in staat om de ondersteuning zelf te organiseren en zorgen ervoor dat zij over de middelen kunnen beschikken om deze afspraken waar te maken. Naarmate het onderwijs en de ondersteuning op de scholen van hogere kwaliteit is, kunnen meer leerlingen in de eigen wijk of buurt – dus thuisnabij – onderwijs volgen.

Als de behoeften van een leerling de mogelijkheden van het reguliere onderwijs overstijgen, kan een goede en passende plek binnen het speciaal basisonderwijs (sbo) of speciaal onderwijs (so) worden gevonden. Een divers en dekkend aanbod en voldoende beschikbaarheid van gespecialiseerde voorzieningen is van groot belang. De route naar gespecialiseerd aanbod is overzichtelijk en start bijna altijd in de school.

Het samenwerkingsverband is van mening dat de geformuleerde visie het best kan worden verwezenlijkt binnen een decentraal verdeelmodel. De verantwoordelijkheid en de middelen voor de ondersteuning worden bij de schoolbesturen belegd. Dit betekent dat besturen in overleg met hun schoolteams en medezeggenschapsorganen, binnen de kaders die we in het samenwerkingsverband afspreken, eigen keuzes kunnen maken op basis van de populatie en de ondersteuningsvragen.

• **Uitgangspunten / doelstellingen**

Volgend uit de missie en visie worden voor de komende planperiode de volgende uitgangspunten en doelstellingen geformuleerd, die in het ondersteuningsplan nader worden uitgewerkt.

UITGANGSPUNTEN / DOELSTELLINGEN

Route	Dekkend netwerk
<p>het hanteren van een adequate en eenduidige route van ondersteuningstoewijzing, binnen een heldere verdeling van taken, rollen en verantwoordelijkheden</p>	<p>versterking en verbreding van het dekkend netwerk in de regio ter ondersteuning van de kinderen zoveel mogelijk thuisnabij en binnen het regulier onderwijs</p>
<p>a) zorgplicht bij de school van aanmelding / inschrijving</p> <ul style="list-style-type: none"> • schoolbesturen en hun besturen zijn verantwoordelijk voor de ondersteuning en de ondersteuningsroutes voor hun leerlingen 	<p>g) een sterke basisvoorziening</p> <ul style="list-style-type: none"> • handelingsgericht en opbrengstgericht werken • algemeen inzetbare ondersteuning • specifiek leerlinggebonden ondersteuning • inzet op speerpunten: talentontwikkeling, dyslexie / EED en gedrag
<p>b) adequate ondersteuningsstructuur op de scholen, met een goede aansluiting onderwijs – jeugd</p> <ul style="list-style-type: none"> • helder en eenduidig afsprakenkader over rollen en positie van de diverse betrokkenen op de route • betrokkenheid van de ‘schakelfunctionaris’ bij de route op het niveau van de scholen in alle gemeenten van het samenwerkingsverband • volgens uitgangspunten notitie OZA • ouders altijd betrokken • gezamenlijke professionalisering betrokkenen 	<p>h) beschikbaarheid benodigde expertise</p> <ul style="list-style-type: none"> • expertise mede inzetten op ondersteuning leerkracht • uitvoeren verkenning om expertise waar mogelijk onder te brengen bij de eigen scholen in de regio
<p>c) versterking deskundigenadvisering: onafhankelijk, eenduidig en tijdig in het traject</p> <ul style="list-style-type: none"> • inrichting pool van deskundigen 	<p>i) intensivering samenwerking <u>bao-sbo-so</u> / gespecialiseerd onderwijs</p> <ul style="list-style-type: none"> • optimaal gebruik maken van de mogelijke hybride vormen onderwijs en jeugd • afspraken over randvoorwaarden (bekostiging, route etc.) • onderling op elkaar afgestemde <u>sbo</u>-profielen
<p>d) een adequaat en actueel beoordelingskader</p> <ul style="list-style-type: none"> • aanscherping / uitbreiding van het kader, rekening houdend met verschillende onderwijssettings, hybride vormen en time-out- / observatieplaatsen • <u>TLY's</u> afgeven voor een langere termijn • accent op de kansrijke trajecten voor terugplaatsing 	<p>j) een goed en toegankelijk aanbod van onderwijszorgarrangementen</p> <ul style="list-style-type: none"> • aandachtspunt: gebundelde, beschikkingsvrije inzet jeugdhulp
<p>e) afspraken over observatievragen</p> <ul style="list-style-type: none"> • goede afspraken over observatievragen, setting, tijdpad, evaluatie en vervolgaanpak 	<p>k) observatie van kinderen binnen de reguliere setting en waar mogelijk al binnen de voorschool</p> <ul style="list-style-type: none"> • realiseren van een goed aanbod van time-out- en observatieplaatsen
<p>f) doorgaande lijn voorschool – PO – VO</p> <ul style="list-style-type: none"> • versterking doorgaande lijn, met goede verbinding zorg (gemeente, zorgverzekeraars, zorgkantoren) • integrale aanpak voor leerlingen in de leeftijdscategorie van 10-14 jaar 	

4. De route

Uitgangspunt / doelstelling ten aanzien van de route is:

het hanteren van een adequate en eenduidige route van ondersteuningstoewijzing, binnen een heldere verdeling van taken, rollen en verantwoordelijkheden.

a) Zorgplicht bij de school van aanmelding / inschrijving

De zorgplicht is wettelijk vastgelegd. Schoolbesturen hebben de verantwoordelijkheid om voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeften zo passend mogelijke ondersteuning te bieden. Dat kan zijn op de eigen school, maar dat kan ook op een andere reguliere of speciale (basis)school.

Van belang is dat scholen en hun besturen maximaal invulling kunnen geven aan hun zorgplicht, inclusief de meer complexe vraagstukken. Om dit te bereiken wordt de volgende lijn gehanteerd:

- Schoolbesturen en hun scholen zijn verantwoordelijk voor de ondersteuning en de ondersteuningsroutes voor hun leerlingen bij alle ondersteuningsvragen.
- Wanneer het samenwerkingsverband wordt benaderd over casuïstiek, koppelt de directeur-bestuurder de casus terug naar het desbetreffende (zorgplichtige) schoolbestuur. Het bestuur pakt dit verder op, zo nodig met inschakeling van een casemanager, inzet van BPO-ers of het gemeentelijke Sociaal Team etc.
- Het bestuur houdt het samenwerkingsverband van de voortgang op de hoogte wanneer (dreigend) thuiszitten aan de orde is.

b) Adequate ondersteuningsstructuur op de scholen, met een goede aansluiting onderwijs - jeugd

De schoolbesturen / scholen in Midden-Holland richten een adequate ondersteuningsstructuur in om hun zorgplicht voor hun leerlingen te kunnen waarmaken. Zij hebben een zekere vrijheid ten aanzien van de concrete invulling van deze structuur, mits aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan:

- **helder en eenduidig afsprakenkader over rollen en positie van de diverse betrokkenen op de route**

Van belang is dat op de route (in school) toereikende en kwalitatief goede onderwijs- en jeugdhulpexpertise beschikbaar is, zodat op een adequate wijze de ondersteuningsbehoefte van een leerling in kaart kan worden gebracht en in samenspraak met de ouders een integraal arrangement (hoe klein of groot ook) kan worden voorbereid.

Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor de intern begeleider, die zorgt voor het ter beschikking zijn op de school van een adequaat instrumentarium om onderwijs- en hulpvragen rond een kind te signaleren en bewaakt dat dit instrumentarium gebruikt wordt. De intern begeleider realiseert een

multidisciplinair overleg waar nodig en volgt en bewaakt, in samenspraak met de ouders, de ondersteunings- en verwijzingstrajecten en grijpt in waar deze dreigen te stagneren.

Daarnaast kan er deskundigheid beschikbaar zijn vanuit de onderwijskant. Het gaat hier om generalisten op het gebied van ondersteuning die niet alleen vraagverheldering, consultatie en diagnostiek kunnen bieden, maar ook een brede blik hebben op het specialistische achterveld van ondersteunings-aanbieders. In de praktijk is dit vaak de onderwijsspecialist.

De deskundigheid vanuit de thuissituatie is gewaarborgd door de betrokkenheid van een functionaris van de sociaal teams op het niveau van de scholen, hierna steeds aangeduid als 'schakelfunctionaris'.

Een belangrijke rol tenslotte is weggelegd voor de deskundigen, in het kader van het (wettelijk verplichte) deskundigenadvies (*zie onder punt c 'versterking deskundigenadvisering'*).

In **bijlage 1** is een schema opgenomen met een beknopt overzicht van de verantwoordelijkheden en rollen van de diverse betrokkenen op de route.

- ***betrokkenheid van de schakelfunctionaris bij de route op het niveau van de scholen in alle gemeenten van het samenwerkingsverband***

De schakelfunctionaris heeft een verbindende rol tussen de ondersteuningsstructuur van de school en het sociaal team van de betrokken gemeente.

Deze functionaris is dan ook, om effectieve jeugdhulparrangementen mogelijk te maken, afkomstig uit het sociaal team van de betreffende gemeente. Het betrekken van functionarissen die geen rechtstreekse link naar het sociaal team hebben – zoals bijvoorbeeld schoolartsen – is niet voldoende.

Naast het kunnen bieden van vraagverheldering, consultatie en diagnostiek op het gebied van jeugdhulp, heeft de schakelfunctionaris een brede blik op het specialistische achterveld van de jeugdhulp- en zorgaanbieders. Na signalering door de school neemt deze functionaris verantwoordelijkheid voor het initiëren, volgen en bewaken van hulp- en verwijzingstrajecten rond gezinsproblematiek of problematiek die de psychosociale ontwikkeling van kinderen betreft. De schakelfunctionaris communiceert de voortgang van de hier bedoelde trajecten met de intern begeleider en draagt zorg voor een tijdige opschaling binnen het sociaal domein, wanneer de problematiek de competentie van de school te boven gaat.

De uitgangspunten in de vastgestelde notitie Onderwijszorgarrangementen regio Midden-Holland van juni 2016 zijn van toepassing.

- ***opstellen ontwikkelingsperspectief (OPP)***

Met de nieuwe wetgeving per 1 augustus 2017, op grond waarvan ouders instemmingsrecht hebben gekregen op het handelingsdeel van het OPP, is het vanuit de rechtsbescherming van de ouders relevant te komen tot een zekere eenduidigheid over de vraag vanaf welk moment scholen een OPP inzetten. Vanuit het OPP maakt de leerkracht beargumenteerde keuzes ten aanzien van de korte- en de langetermijndoelen die worden nagestreefd, en wat er wordt aangeboden om die doelen te bereiken. Een OPP wordt, in samenspraak met de ouders, opgesteld voor:

- leerlingen die in aanmerking komen voor specifiek leerlinggebonden ondersteuning;
- leerlingen voor wie uitstroom op het niveau van groep 8 niet haalbaar lijkt en/of als gevolg van aanvullende ondersteuningsvragen (leren, werkhouding, sociaal-emotioneel functioneren) de vooraf gestelde doelen (cognitief, sociaal-emotioneel of anderszins) herhaaldelijk niet behaald worden. Bij jonge leerlingen vormt het reguliere aanbod altijd de basis, aangezien hun ontwikkeling nog grillig verloopt. Het uitgangspunt is: eerst intensiveren (intensievere begeleiding), dan compenseren (hulpmiddelen aanbieden), dan dispensereren (einddoelen bijstellen);
- leerlingen voor wie een verwijzing naar het speciaal (basis)onderwijs wordt voorbereid.

- ***ouders altijd betrokken***

Scholen betrekken ouders altijd en zo actief als nodig bij het bieden van onderwijs aan hun kind. Ouders worden om instemming gevraagd voor het voor het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectief (OPP). Ouders krijgen de gelegenheid informatie te verstrekken vanuit hun eigen ervaring met het functioneren van hun kind, worden serieus genomen en aangesproken vanuit en op hun eigen verantwoordelijkheid. Bij verschil van mening kan de ouder/verzorger een klacht indienen bij het schoolbestuur.

- ***gezamenlijke professionalisering betrokkenen***

Ter bevordering van het integraal arrangeren, met een goede afstemming tussen onderwijs, jeugdhulp en zorg, het verder aanscherpen van de onderlinge afspraken over taak- en rolverdeling en om 'als team' te functioneren, vindt professionalisering over inhoud, organisatie en financiën, zo veel mogelijk gezamenlijk met alle betrokkenen plaats.

c) Versterking deskundigenadvisering: onafhankelijk en eenduidig

Een advies door een eerste en tweede deskundige is in ieder geval aan de orde bij een voorgenomen aanvraag voor een TLV voor het gespecialiseerd onderwijs. Daarnaast wordt er naar toegewerkt de eerste deskundige op termijn, via een gefaseerde invoering, advies aan de school te laten uitbrengen over observatievragen, het gebruik maken van hybride voorzieningen en, op verzoek van de school, andere interventies. Dit vraagt nog nadere organisatorische uitwerking.

In de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) passend onderwijs van 12 februari 2014 is geregeld door welk type deskundigen een samenwerkingsverband zich moet laten adviseren bij de afgifte van een Toelaatbaarheidsverklaring. In artikel 34.8 staat het volgende: "De deskundigen, bedoeld in artikel 18a, elfde lid, van de wet zijn een orthopedagoog of een psycholoog en afhankelijk van de leerling over wiens toelaatbaarheid wordt geadviseerd ten minste een tweede deskundige, te weten een kinder- of jeugdpsycholoog, een pedagoog, een kinderpsychiater, een maatschappelijk werker of een arts".

Op grond van jurisprudentie geldt inmiddels tevens dat

- in gevallen van rechtstreekse instroom in het gespecialiseerd onderwijs en bij een aanvraag voor verlenging of aanpassing van (de categorie bij) de TLV, de rol van de eerste of tweede deskundige niet kan worden genomen door iemand die aan die betreffende school verbonden is;

- er bij het deskundigenadvies sprake moet zijn van twee, inhoudelijk van elkaar te onderscheiden, adviezen waaruit de dragende argumenten voor het al dan niet afgeven van een toelaatbaarheidsverklaring blijken.

Aan het punt van de onafhankelijkheid als bedoeld in de eerste twee aandachtspunten, wordt tegemoetgekomen door de deskundigen onder te brengen in een pool van deskundigen, die zo autonoom als mogelijk opereert. Desgewenst kan het samenwerkingsverband hierin een coördinerende rol vervullen.

Door een versterking van de rol en (onafhankelijke) positie van de deskundigen, kan op termijn worden bezien in hoeverre de inhoudelijke toetsing door de commissie TLV (weer) kan worden teruggebracht tot een meer procedurele toets. Wanneer daarvoor wordt gekozen, wordt de inzet van de commissie daarop aangepast.

In de planperiode 2018-2022 zal, in samenspraak met de eerste en tweede deskundigen, worden ingezet op de verdere versterking van het deskundigenadvies:

- Onderzocht wordt hoe, gebruikmakend van de kijkwijzer van de commissie TLV, tot nog meer eenduidigheid in de advisering kan worden gekomen. Van belang is dat het deskundigenadvies een onderbouwde motivatie bevat van de *duur* en de *inhoud* van de TLV en is voorzien van een advies over de *terugplaatsingsmogelijkheid*.
- Met het oog op de onafhankelijke advisering worden de deskundigen ondergebracht in een pool van deskundigen. Onderzocht wordt op welke wijze de coördinatie van de pool kan worden vormgegeven.

d) Een adequaat en actueel beoordelingskader

- ***aanscherping / uitbreiding van het beoordelingskader***

Het, in 2016 gewijzigde, beoordelingskader beschrijft de bevoegdheid van de TLV-commissie, de eisen die aan TLV-aanvragen en aan de toekenningsbeslissingen worden gesteld, de procedure en de inhoudelijke afwegingen waarop de TLV-commissie haar beslissingen baseert (**bijlage 2**). De bijlage bij het beoordelingskader geeft criteria voor het kunnen bepalen van de soort toelaatbaarheidsverklaring, SBO of SO, alsmede de categoriebepaling SO (**bijlage 3**). Het beoordelingskader en de bijlage geven daarmee de grens / criteria aan vanaf welk moment een basisschool niet meer in staat kan worden geacht zelf de benodigde ondersteuning aan een leerling te geven.

Afhankelijk van de ontwikkelingen die in het kader van de versterking en verbreding van het dekkend netwerk in gang worden gezet – zie daarvoor hoofdstuk 5 – zal het beoordelingskader met bijlage daarop zo nodig worden aangescherpt.

- ***toelaatbaarheidsverklaringen afgeven voor een langere termijn en het accent leggen op kansrijke trajecten voor terugplaatsing***

Het beleid van Midden-Holland is er op gericht om zoveel mogelijk leerlingen een passende onderwijsplek in het reguliere basisonderwijs te geven. Dit betekent dat leerlingen met een ondersteuningsbehoefte in beginsel ingeschreven blijven staan binnen een reguliere setting.

Voor een deel van de leerlingen zal plaatsing op het gespecialiseerd onderwijs echter onvermijdelijk zijn. Tijdens het verblijf op een school voor speciaal (basis)onderwijs komt tijdens de besprekingen dan wel bij periodieke evaluaties van het ontwikkelingsperspectief steeds expliciet de vraag aan de orde of passend onderwijs voor deze leerling zowel wat betreft de leergebieden als sociaal gedrag en leren leren in het regulier basisonderwijs gerealiseerd kan worden.

In het kader van de duur van de toelaatbaarheidsverklaringen in relatie tot de mogelijkheden van terugplaatsing worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het deskundigenadvies gaat, naast de inhoud van de TLV, uitdrukkelijk in op de terugplaatsingsmogelijkheid voor de betreffende leerling. De zgn. terugplaatsbare leerlingen worden specifiek gevolgd. Dit vraagt tevens een goede, systematische periodieke evaluatie. Ook bij de evaluatie is de eerste deskundige betrokken.
- Omdat blijkt dat in de praktijk terugplaatsing voor een relatief zeer klein deel van de leerlingen haalbaar is worden – ter voorkoming van een jaarlijks terugkerende bulk van TLV's die verlengd moeten worden – toelaatbaarheidsverklaringen afgegeven voor de duur van de schoolloopbaan in het primair onderwijs. In plaats daarvan wordt gericht ingezet op terugplaatsing van leerlingen die hiervoor in aanmerking komen. Voor deze kinderen wordt een TLV voor kortere termijn afgegeven.
- Om het proces van terugplaatsing vanuit speciaal (basis)onderwijs naar regulier onderwijs in goede banen te leiden en te borgen, is in **bijlage 4** een stappenplan opgenomen.

e) afspraken over observatievragen

In hoofdstuk 5 onder k (Dekkend netwerk) wordt ingegaan op het realiseren van een goed aanbod van time-out- en observatieplaatsen.

Wat de route betreft vraagt dit goede afspraken over observatievragen, de observatiesetting (met toereikende expertise), het tijdpad, de afstemming met ouders (goed verwachtingenmanagement) en school, de evaluatie en vervolgaanpak door de school met de zorgplicht, zo nodig met inzet van externe expertise.

f) doorgaande lijn voorschool – PO – VO

De voorschoolse partners en het samenwerkingsverband VO zijn belangrijke partners om tot een verdere versterking van de doorgaande lijn voorschool – PO resp. PO – VO te komen, waarbij ook de verbinding met zorg (gemeente, zorgverzekeraars en zorgkantoren) van belang is.

- **Doorgaande lijn voorschool – PO**

Een goede overgang tussen de voorschoolse periode en de school voor primair onderwijs is belangrijk. Met relevante informatie over het kind of thuis vanuit de voorschoolse periode kan de school meteen aan de slag. Er hoeft dan geen kostbare tijd verloren te gaan, dubbel werk wordt voorkomen en extra zorg kan als dat nodig is, snel worden ingezet. Dat is in het belang van de school, het kind en ouders. Het kind komt sneller op de plek die het beste past en de school weet alvast hoe je een kind het beste kunt benaderen. Het kind zal zich daardoor sneller veilig gaan voelen. Dat vraagt partnerschap: voorschoolse voorzieningen en scholen moeten elkaar adequaat informeren.

Kinderdagverblijven moeten investeren in de kwaliteit van de signalering door hun medewerkers. Scholen zullen de signalen serieus nemen en ernaar handelen.

In het eerste schooljaar van de volgende planperiode zullen, in samenspraak met de voorschoolse partners, afspraken worden gemaakt over:

- een uniforme set overdrachtsafspraken: welke informatie leveren PSZ/VVE/KDV en PO aan elkaar. Bedoeling is om zoveel mogelijk gebruik te maken van / aan te sluiten op wat er is. De basis voor deze afspraken ligt er, deze zal worden geactualiseerd.
- de uniforme afspraak voor de regio dat elk kind een uniform overdrachtsformulier meekrijgt, waarbij met KDV/PSZ wordt overlegd of het mogelijk is dat de instelling na ondertekening van de ouders (toestemming voor overdracht) het formulier zelf opstuurt naar de basisschool.
- de wijze waarop deze afspraken geborgd en gehandhaafd kunnen worden.
- het maken van afspraken met JGZ voor het in beeld houden en overdragen van kinderen die niet op PSZ/ KDV zitten. Dit kan alleen op verzoek van de school en met toestemming van de ouders. De route hiervoor moet nog worden vastgelegd.
- een stroomschema voor verwijsmogelijkheden na de voorschoolse periode (bao, sbo, so).
- de opname van de afspraken over bovenstaande onderdelen in een convenant.

Ten aanzien van kinderen die zijn geplaatst op een MKD en nog niet onder de zorgplicht van een schoolbestuur vallen, geldt dat de ouders hun kind aanmelden bij de school van hun voorkeur, die vervolgens de zorgplicht heeft. Desgevraagd helpt het MKD de ouders bij het vinden van een school.

• **Samenwerking met VO**

Er bestaan grote verschillen tussen de pedagogische infrastructuur van het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs. Dit kan een vloeiende overgang bemoeilijken, in het bijzonder voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte of hulpvraag.

In het basisonderwijs is de ondersteuning vaak impliciet aanwezig – in een veilige, vertrouwde omgeving – zonder dat de school zich daar bewust van is. De overgang naar het VO kan dan, gezien de geheel andere structuur, heel groot zijn. Daarbij komt dat de puberteitsfase intreedt.

Dit vraagt om tussen PO en VO vroegtijdig de signalen te bespreken m.b.t. de leerlingen die in de nieuwe situatie mogelijk kwetsbaar zijn, ter voorkoming van verrassingen. Het gaat hier dus niet altijd om arrangementen, maar ook om impliciet aanwezige ondersteuning.

De samenwerkingsverbanden PO en VO zetten gezamenlijk in op verdere versterking van de doorgaande leer- en zorglijn, aan de hand van de volgende vragen:

- In hoeverre sluit de kwaliteit van de basisondersteuning van het po resp. het vo op elkaar aan? In de praktijk wordt aan dit begrip door PO en VO, gezien de genoemde verschillen in structuur, op zeer verschillende wijze invulling gegeven.
- Wat is er nodig om in de kern een vergelijkbaar arrangement te bieden, ook wanneer de context en uitvoering op een aantal onderdelen anders is?
- Welke gezamenlijke afspraken zijn nodig voor het (zo veel mogelijk) continueren van arrangementen?

Uitgangspunten daarbij zijn:

- het in het kader van de doorgaande arrangementen integraal kijken naar de leeftijdscategorie 10-14 jaar, op basis van een – samen met het VO in voorbereiding zijnde – projectmatige aanpak en gebruikmakend van een subsidieregeling van OCW (Doorstroomprogramma's PO naar VO)
- het tijdig contact leggen door het PO met het VO ten aanzien van risicoleerlingen
- goede communicatie en afstemming (niet dichtregelen)
- het vormgeven van consequent handelings- en doelgericht werken
- het, met inachtneming van de geldende privacyregels, terugkoppelen van de resultaten in het VO naar de PO-school van herkomst

Bij de verdere ontwikkeling van doorgaande arrangementen bouwen we voort op wat er al is.

Voor sommige leerlingen geldt dat naast de ondersteuning binnen de school aanvullende zorg nodig is vanuit de jeugdhulp. Voor deze zorg- of risicoleerlingen is het extra van belang dat er continuïteit bestaat in de zorg en begeleiding die zij nodig hebben rond de overgangsmomenten van de ene onderwijssector naar de volgende. Dit thema wordt in gezamenlijkheid tussen de samenwerkingsverbanden PO en VO opgepakt.

5. Dekkend netwerk

Uitgangspunt / doelstelling ten aanzien van het dekkend netwerk is:

versterking en verbreding van het dekkend netwerk in de regio ter ondersteuning van de kinderen zoveel mogelijk thuisnabij en binnen het regulier onderwijs.

- **Inleiding**

Het dekkend netwerk begint met een sterke basisvoorziening, die wordt geboden door de reguliere scholen in het samenwerkingsverband. Hiermee wordt bevorderd dat kinderen zo veel als mogelijk in de eigen omgeving naar een reguliere school kunnen gaan. Ondersteuning is zo licht mogelijk en wordt, om erger te voorkomen, in een zo vroeg mogelijk stadium ingezet. Belangrijke elementen daarbij zijn professionalisering en het leren van hun collega's in het gespecialiseerd onderwijs.

Het samenwerkingsverband wil zoveel mogelijk handelen in de geest van het VN verdrag voor rechten van mensen met een beperking. Hoewel volledig inclusief onderwijs, zoals genoemd in artikel 4 van het verdrag, binnen het bestaande systeem niet mogelijk is, wordt wel sterk ingezet op zo thuisnabij mogelijk onderwijs met gebruikmaking van een dekkend netwerk binnen de grenzen van de gemeenten van Midden Holland.

Belangrijk uitgangspunt is dat de leerling met een ondersteuningsbehoefte ingeschreven blijft staan binnen een zo regulier mogelijke setting, waarbij gebruik wordt gemaakt van de expertise van het gespecialiseerd onderwijs. Zo blijft de leerling binnen zijn vertrouwde omgeving en hoeft geen plaatsing op een school voor sbo en so – en eventueel later weer terugplaatsing – plaats te vinden.

Aan de andere kant moet worden voorkomen dat leerlingen die het echt nodig hebben (te) laat worden verwezen naar het gespecialiseerd onderwijs. Regelmatig komt het voor dat scholen vanuit hun betrokkenheid met het kind (te) lang zelf proberen de problemen op te lossen en in een relatief laat stadium de benodigde expertise inroepen, hierdoor worden kansen voor kinderen gemist. De praktijk laat zien dat er een verband bestaat tussen tijdig verwijzen en, na een intensief programma, de leerling weer terugplaatsen in het regulier onderwijs.

Het samenwerkingsverband kiest dus voor een sterke basisvoorziening, expertise dicht bij huis en maatwerk (zie hierna), gebaseerd op wat de leerling nodig heeft. Vaak kan de leerling worden ondersteund binnen de reguliere school en soms zal verwijzing noodzakelijk zijn. Om deze reden kiest het samenwerkingsverband ervoor geen normen te stellen ten aanzien van deelname- / verwijzingspercentages sbo en so, omdat deze op zichzelf niets zeggen. Binnen de financiële kaders en met gebruikmaking van het dekkend netwerk doen we wat nodig is.

Het samenwerkingsverband streeft ernaar de benodigde ondersteuning in een zo vroeg mogelijk stadium, op een zo licht mogelijke wijze en bij voorkeur in de eigen leefomgeving te organiseren. Vanuit dit uitgangspunt zijn inmiddels verschillende ontwikkelingen in gang gezet die een bijdrage

leveren aan het dekkend netwerk binnen het samenwerkingsverband. Daarbij kan worden gedacht aan:

- de aanwezigheid, sinds augustus 2015, van een so cluster 4 voorziening van Horizon in het gebouw van de sbo-school Park & Dijk;
- het begin van een gezamenlijk initiatief van Klasse en Responz om in Gouda tot de realisering van een lesplaats voor kinderen met een lichamelijke of meervoudige beperking en langdurig zieke kinderen te komen;
- gezamenlijke huisvesting van zmlk-school De Ark en kinderdagcentrum Bloemendaal van Gemiva-SVG Groep, gericht op een symbiose van zorg en onderwijs middels onderwijs-behandelcombinaties;
- de aanwezigheid van basisscholen met een uitgesproken profiel (bao plus), zoals de Prins Bernhardschool van Onderwijs Primair (Lekkerkerk) en
- het al eerder tot stand gekomen talentprofiel dat De Oostvogel aanbiedt.

Het gaat hier stuk voor stuk om bewegingen die zijn ingegeven om het bestaande aanbod te verbreden en te versterken.

g) een sterke basisvoorziening

- ***handelings- en doelgericht werken***

Bij het vaststellen en faciliteren van ondersteuningsbehoeften van leerlingen werken scholen handelingsgericht. Professionalisering van leerkrachten, interne begeleiders en directieleden is cruciaal voor het vergroten van de handelingsbekwaamheid van de professionals op school. Alle schoolbesturen investeren daarom, met gebruikmaking van elkaars expertise, doelgericht in professionalisering en stemmen de aan passend onderwijs gerelateerde professionalisering waar mogelijk op elkaar af.

- ***de basisvoorziening: algemeen inzetbare ondersteuning en specifiek leerlinggebonden ondersteuning***

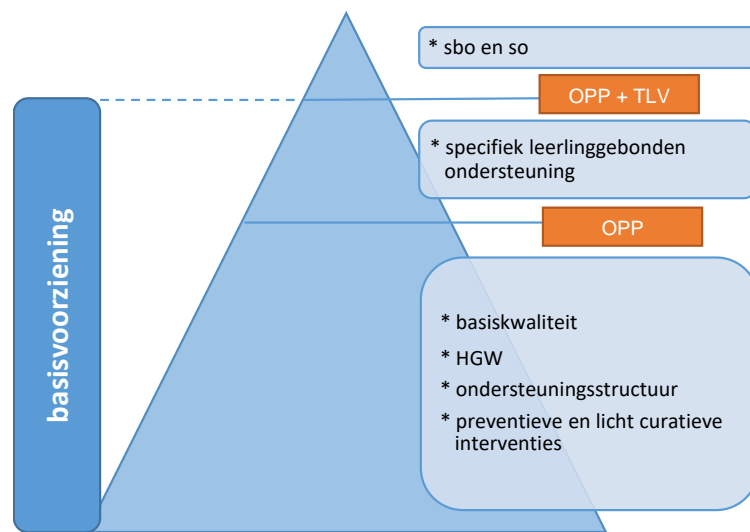
Met de invoering van een ongedeeld ondersteuningsbudget voor alle besturen is de relevantie van het onderscheid tussen basis- en extra ondersteuning komen te vervallen. Schoolbesturen bepalen zelf hoe en in welke vorm zij de ondersteuning voor hun scholen organiseren. Dit kan bijvoorbeeld ook via groepsarrangementen. Bij sommige besturen worden de aanvullende middelen (vrijwel) volledig doorgezet naar de scholen, bij andere besturen blijven de middelen op bestuursniveau en worden deze op aanvraag ingezet.

Om duidelijkheid te creëren over de vraag wanneer een OPP wordt opgesteld – in het hoofdstuk Route is hier al aan gerefereerd – wordt het volgende onderscheid aangebracht:

- **algemeen inzetbare ondersteuning**, oftewel alle ondersteuning waarover geen specifieke afspraken met ouders worden gemaakt. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de inzet van onderwijsassistenten of inzet van expertise gericht op de ondersteuning / coaching van de leerkracht.
- **specifiek leerlinggebonden ondersteuning**, in te zetten voor leerlingen die herhaaldelijk onvoldoende profiteren van het aanbod in de groep. Dit betreft de specifieke expertise en arrangementen die scholen kunnen organiseren voor leerlingen die meer nodig hebben dan

preventieve en licht curatieve interventies. Voor deze leerlingen wordt een ontwikkelingsperspectief (OPP) opgesteld. Het startpunt van deze ondersteuning is het moment waarop de ouders een handtekening onder het OPP zetten. De ondersteuning kan zowel individueel als via groepsarrangementen worden ingezet.

Dit betekent dat het onderscheid tussen basis- en extra ondersteuning komt te vervallen en wordt vervangen door het onderscheid 'algemeen inzetbare ondersteuning' en 'specifiek leerlinggebonden ondersteuning', als onderdeel van het totaal van de basisvoorziening, die – al dan niet met inschakeling van externe expertise en in samenwerking met externe partners – wordt gerealiseerd door de school. In schema:

Soms is een basisschool aantoonbaar niet in staat om, ook met eventuele specifieke interventies, het vereiste onderwijsaanbod voor een leerling te realiseren, ook niet binnen een andere reguliere basisschool. In die gevallen kan worden onderzocht of het mogelijk is de leerling tijdelijk onderwijs te laten volgen op een school voor speciaal (basis)onderwijs, gebruikmakend van de hybride constructies als besproken in het hoofdstuk Dekkend netwerk, als onderdeel van het geheel van de basisvoorziening. Wanneer ook deze oplossing niet toereikend is, meldt het bestuur / de school de leerling voor een TLV aan bij de commissie TLV van het SWV.

- **afspraken over de basisvoorziening en focus op drie speerpunten**

Alle schoolbesturen / scholen in het samenwerkingsverband zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de basisvoorziening van hun scholen. **Bijlage 5** gaat in op de afspraken over de basisvoorziening waaraan alle scholen in het samenwerkingsverband minimaal moeten voldoen.

Daarnaast zal in de planperiode 2018-2022, binnen het geheel van de basisvoorziening, specifiek worden gefocust op een drietal speerpunten, om te komen tot afspraken over wat de scholen / schoolbesturen in dit kader van elkaar mogen verwachten.

- Ten eerste is er het speerpunt **meer- en hoogbegaafdheid**, al dan niet met bijkomende problematiek. Samenwerkingsverbanden hebben de opdracht van OCW om aandacht te besteden aan meer- en hoogbegaafdheid en ontvangen hiervoor financiële middelen. Zij

moeten daarbij aangeven op welke wijze zij dit thema in hun beleid betrekken. De vraag is wat de betrokkenen binnen het samenwerkingsverband op dit thema van elkaar mogen verwachten.

- Een tweede speerpunt betreft de ondersteuning in het kader van **dyslexie**, met specifieke aandacht voor ernstige enkelvoudige dyslexie (**EED**). Dit thema komt voort uit de afspraken die hierover, met de ondertekening van een convenant, binnen de regio zijn gemaakt.
- Als derde speerpunt is gekozen voor ondersteuning op het gebied van **gedrag**. Het gaat hier om een voor scholen complex onderwerp, waarbij tevens een toename zichtbaar is van complexe, specialistische casuïstiek, en in toenemende mate bij jonge kinderen. Hierbij is vaak tevens zorg en jeugdhulp aan de orde.

Vraag daarbij is wat de scholen moeten inrichten om de leerlingen op deze gebieden goed te kunnen ondersteunen. Op deze drie speerpunten zijn (richtinggevende) ambities voor de komende planperiode geformuleerd.

Speerpunt 1 Meer- en hoogbegaafdheid Volgt.

Speerpunt 2 Dyslexie / EED

Voor de regio Midden-Holland is een startfoto opgesteld over de jaren 2013, 2014 en 2015, waarin per school in beeld is gebracht: het aantal aanmeldingen bij aanbieders, het aantal vergoede diagnostiektrajecten en het aantal diagnoses dat daaruit is voortgekomen. Hieruit is naar voren gekomen dat 19% van de scholen minder verwijst dan op basis van de landelijke prevalentienorm verwacht zou mogen worden, terwijl 24% van de scholen meer verwijst ten opzichte van de norm. Van deze scholen verwijst 9% zelfs fors meer. Geconcludeerd wordt dat per saldo het aantal verwijzingen hoger ligt dan de landelijke norm. Dit vraagt om een versterking van de basisvoorziening op dit onderwerp.

De samenwerkende schoolbesturen in het samenwerkingsverband streven ernaar het aantal verwijzingen in overeenstemming met de landelijke prevalentienorm te brengen en zetten in op een versterking van het leesonderwijs in de scholen van Midden-Holland. Elementen hierbij zijn: een goede invulling van zorgniveau 2 en 3, het hanteren van actuele dyslexieprotocollen en het invoeren van een jaarlijkse cyclus van monitoring en analyse, het communiceren van de uitkomsten naar alle betrokkenen – onder meer in brede ib-bijeenkomsten – en het periodiek houden van criteriumgerichte interviews met scholen (steekproefsgewijs, ca. 10%).

In september 2018 worden per gemeente bijeenkomsten georganiseerd, gericht op het creëren van een breed bewustzijn. De betrokken gemeenten lichten daarin toe wat scholen van aanbieders kunnen verwachten. Met meer kennis en bewustzijn weten scholen ook beter wat ze kunnen doen om naar de prevalentienorm toe te werken. Voor dit overleg worden de intern begeleiders, vertegenwoordiging van de gemeente en de schoolbesturen uitgenodigd.

Speerpunt 3 Gedrag

Het speerpunt gedrag heeft, gezien zijn complexiteit en veelvormigheid, nadere inkadering. In het eerste jaar van de nieuwe planperiode zal nadere uitwerking worden gegeven aan de invulling van dit speerpunt, gericht op de versterking van de basisvoorziening op dit punt, waar nodig met gebruikmaking van externe expertise of van hybride vormen.

De uitwerking van dit speerpunt wordt uitgezet in de PDCA-cyclus.

h) beschikbaarheid benodigde expertise

- ***systematiek inzet so-expertise***

Ter uitwerking van de tripartiete overeenkomst personele gevolgen passend onderwijs heeft het samenwerkingsverband ervoor gekozen geen personeel in dienst te nemen maar met de so-partners een meerjarige overeenkomst aan te gaan. Deze overeenkomst borgt enerzijds de beschikbaarheid van de hulp voor de scholen t.b.v. leerlingen (in uren) en stelt anderzijds de so-partners in staat hun personeelsbestand en –inzet aan te passen aan de nieuwe situatie. De inzet van de hulp aan de scholen c.q. de leerlingen wordt jaarlijks geëvalueerd.

Uit een eerste, in oktober 2017 onder de scholen van het samenwerkingsverband gehouden, enquête is naar voren gekomen dat de vraag van de scholen naar advies en hulp zeer divers is en per jaar sterk kan fluctueren. Alleen een voldoende flexibel aanbod kan aan deze wisselende vraag voldoen.

In dit kader heeft een deel van de scholen desgevraagd aangegeven voorstander te zijn van het zelf organiseren van hulp en advies. Het overhevelen van het hiervoor beschikbare budget naar (een deel van) de schoolbesturen lijkt echter geen oplossing te bieden. Risico is dat de expertise bij de so-partners zal wegvloeien doordat er geen continuïteit in de afname van de expertise (t.b.v. hulp aan leerlingen) kan worden geboden. Tevens zal het met name voor kleinere besturen moeilijker kunnen worden de benodigde expertise te vinden, zeker binnen de nu geldende tarieven. Tenslotte lijkt het gewenst, mede met het oog op toekomstige ontwikkelingen, de expertise zo mogelijk bij de eigen so-partners te blijven betrekken.

Voor (grote) besturen blijft de mogelijkheid openstaan om middels het trekkingsrecht BPO-ers structureel in te zetten binnen het bestuur en met hen jaarlijkse afspraken te maken over hun inzet.

In de nieuwe planperiode zal dan ook worden vastgehouden aan een gecoördineerde inzet van de expertise, waarbij nog sterker wordt ingezet op een flexibele inzet:

Situatie vóór 1 augustus 2018	Overwegingen (voor- en nadelen)	Situatie na 1 augustus 2018
Uren expertise zijn via trekkingsrechten aan de schoolbesturen toegekend: iedere school krijgt 12 uur per schooljaar, het resterende deel is naar rato van het aantal leerlingen verdeeld over de schoolbesturen. De inzet is vrij binnen de kaders van de het ondersteuningsplan.	<ul style="list-style-type: none"> • Sommige scholen komen niet uit met de toegekende uren; • Tegelijkertijd maken niet alle scholen gebruik van de hen toegekende uren, waardoor uren onbenut blijven; • Door (deels) vaste experts dienen uren enigszins gelijkmatig over het schooljaar te worden ingezet (onbeperkt opsparen is niet mogelijk). 	<ul style="list-style-type: none"> • ongewijzigd voortzetten van het systeem van trekkingsrechten; • Scholen wordt gevraagd om tijdig niet benutte uren over te dragen aan collega-scholen.
Een deel van de uren heeft betrekking op vaste experts, een ander deel is (als gevolg van natuurlijk verloop) vrij besteedbaar.	Een vrij besteedbaar deel werkt in de praktijk goed, omdat op deze wijze flexibel kan worden ingespeeld op de vraag.	Voortzetten op de huidige wijze. Middelen die vrijkomen als gevolg van toekomstig natuurlijk verloop worden aan het vrij beschikbare budget toegevoegd en zijn vanuit het SWV vrij te geven voor inkoop expertise via het so-loket.
Coördinatie en monitoring van de inzet van de expertise vindt plaats door het so-loket.	Scholen hebben behoefte aan meer zicht op het brede aanbod van expertise achter het loket, om deze beter te benutten.	Voortzetten op de huidige wijze (makelaarsfunctie loket). In overleg met so-partners en so-loket aanbod beter in beeld brengen (etalagefunctie).

• **Ambities inzet expertise voor de scholen in Midden-Holland**

Voor de **korte termijn** – in elk geval nog in het schooljaar 2018-2019 – blijft de bestaande systematiek gehandhaafd, met inachtneming van de wijzigingen zoals aangegeven in het schema.

De wijze waarop de BPO-er wordt ingezet wordt bepaald door de vraag van het aanvragende bestuur. Het kan daarbij zowel gaan om ‘meer (gespecialiseerde) handen in de groep’, ondersteuning van leerlingen en advisering van de leerkracht. De achterliggende gedachte is dat inzet van de BPO-er minimaal als neveneffect zal hebben dat de leerkracht meer expertise ontwikkelt. Dit om ertoe bij te dragen dat voor vergelijkbare ondersteuningsvragen mogelijk niet opnieuw expertise hoeft te worden ingevlogen. De inzet van de BPO-er dient daarmee twee doelen: curatieve zorg voor de leerling (wanneer de leerkracht niet alleen in staat is de gevraagde ondersteuning te bieden) en preventie nieuwe aanvragen (door toerusting van de leerkracht). Ook door meer in te zetten op groepsarrangementen kan de expertise beter worden ingezet voor de ondersteuning van de leerkracht.

Een ander uitgangspunt is dat de BPO-ers worden ingezet op de arrangementen en niet op het ondersteunen bij het formuleren van de ondersteuningsvraag en de toeleiding naar ondersteuning. Die rol is belegd bij de eigen intern begeleiders, onderwijsspecialisten en trajectbegeleiders van de scholen en hun besturen.

Gezien de rol van het so-loket in het geheel – dienstverlening aan alle schoolbesturen / scholen, vraagbaakfunctie, bemiddeling bij inzet van vrije ruimte en het genereren van management-informatie voor het samenwerkingsverband – en het gegeven dat door de vermindering van het aantal BPO-uren de overhead steeds meer drukt op de exploitatie van de aangesloten so-partners, zal aan het loket ingaande 2018-2019 een vast jaarlijks bedrag worden toegekend, zolang het loket als zodanig in functie is.

Voor de **middellange en langere termijn** zal, gedurende het schooljaar 2018-2019, onderzoek worden gedaan naar de vraag of en op welke wijze de begeleiders passend onderwijs (BPO-ers) een rol kunnen vervullen in de samenwerking tussen s(b)o en bao. Willen we komen tot een versterking en verbreding van de eigen voorzieningen, zou het goed zijn als ook de experts binnen de eigen scholen van het samenwerkingsverband werkzaam zijn. Wanneer zij werkzaam zijn in het eigen gespecialiseerd onderwijs, kan deze expertise worden benut bij de inrichting van meer flexibele vormen van ondersteuning en kan op die wijze worden bereikt dat kinderen langer in het regulier onderwijs kunnen blijven. Voorwaarde voor het inzetten van deze beweging is dat dit geen afbreuk doet aan de bestaande kwaliteit van de benodigde expertise.

i) intensivering samenwerking bao-sbo-so / gespecialiseerd onderwijs

- ***optimaal gebruik maken van de mogelijke hybride vormen onderwijs en jeugd***

Het samenwerkingsverband blijft in de komende planperiode waar dit nodig is inzetten op de verdere versterking en verbreding van het dekkend netwerk. Daarbij wordt maximaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de wetgever biedt om te flexibiliseren en, wanneer dit in het belang van het kind is, te werken met hybride vormen van onderwijs en jeugd. Het gaat daarbij om:

- het inrichten van een nevenvestiging
- symbiose en meetellen onderwijstijd
- (s)bo met een specifiek profiel
- de inrichting van een of meerdere opdc's

Zie voor een toelichting op deze vormen **bijlage 6** '*Intensivering samenwerking bao-sbo-so*'.

- ***afspraken over randvoorwaarden***

In de komende periode zal nader uitwerking worden gegeven aan de randvoorwaarden waarbinnen het gebruik van hybride vormen kan plaatsvinden. Denk daarbij aan de bekostiging, voldoende beschikbaarheid van dergelijke plaatsen in het sbo en so, de route ernaartoe, de wijze van evaluatie van het gebruik ervan en de rol van de deskundigen op de route en de evaluatie.

- ***onderling op elkaar afgestemde sbo-profielen***

De sbo-scholen in Midden-Holland verzorgen met een elkaar een breed en divers aanbod voor de leerlingen in het samenwerkingsverband. Ambitie voor de komende planperiode is om met elkaar het gesprek aan te gaan om te komen tot heldere, meer onderling afgestemde profielen. Daarbij valt te denken aan onder meer observatie- en time-outsettings. Wat biedt welke school en hoe vullen deze elkaar aan?

j) een goed en toegankelijk aanbod van onderwijszorgarrangementen

Een onderwijszorgarrangement richt zich op leerlingen met specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften in minimaal twee leefmilieus, waaronder onderwijs. Het gaat om een arrangement waarin onderwijs en één (of meerdere) jeugdhulp-/zorgpartner(s) samenwerken in uitvoering, op basis van één kind, één gezin, één plan. In de meeste gevallen is er ook een OPP en zijn er afspraken met de ouders over de aanpak in school. Doel is om met deze gecombineerde inzet, vormgegeven in een samenhangende aanpak vanuit onderwijs, jeugdhulp en zorg optimaal bij te dragen aan de ontwikkeling van kinderen.

Het kader voor de onderwijszorgarrangementen is vastgelegd in de notitie Onderwijszorgarrangementen Midden-Holland van juni 2016, die door de betrokken samenwerkingsverbanden en gemeenten is vastgesteld. De notitie gaat in op de wettelijke kaders en financiering, de toeleiding naar en de samenstelling van onderwijszorgarrangementen.

Belangrijk voor de komende planperiode is te komen tot een goede en gestroomlijnde uitvoering van het beleid rond onderwijszorgarrangementen in alle gemeenten van het samenwerkingsverband, zowel wat de route betreft (zie hoofdstuk Zorgplicht en route) als het aanbod. Dit vraagt om een goede communicatie op alle niveaus, duidelijkheid voor de scholen wie hun schakelfunctionaris namens het sociaal team is, tijdige inschakeling over en weer van betrokkenen en een heldere taakverdeling.

Specifieke aandachtspunten voor de komende planperiode zijn:

- Welke afspraken, op inhoud en (financiële) verantwoordelijkheidsverdeling, zijn er nodig tussen samenwerkingsverbanden (PO en VO) en gemeenten?
- Nagaan wat er nodig is om te komen tot een koppeling van een functionaris van het sociaal team, als vaste partner in de school. Er ontstaat dan een 'team' van in ieder geval een schakelfunctionaris en een ib-er, waarbij duidelijk is wat zij – in termen van competenties en bevoegdheden – van elkaar mogen verwachten, om in gezamenlijkheid te kunnen werken aan de totstandkoming van een (integraal) arrangement en gezamenlijke expertiseontwikkeling. Daarbij kan worden gedacht aan het opzetten van gezamenlijke trainingen voor de tandem schakelfunctionarissen / IB.
- Het bevorderen van onderzoek naar de mogelijkheid van gebundelde, beschikkingsvrije inzet van jeugdhulp (volume-inzet, ingekocht bij één aanbieder), ter voorkoming van meerdere aanbieders ('shadows') in de school.

Het komen tot goede onderwijszorgarrangementen vraagt goede bovenregionale afspraken tussen samenwerkingsverbanden en hun besturen, gemeenten (jeugdhulp), zorgverzekeraars (zorg) en zorgkantoren (langdurig intensieve zorg), gezien de verschillende wettelijke kaders, wijzen van financiering en regio-indelingen van betrokken partijen.

k) observatie van kinderen binnen de reguliere setting en waar mogelijk al binnen de voorschool

Observatie van kinderen van wie de ondersteuningsvragen nog niet helder zijn, kan – bij voorkeur – plaatsvinden binnen de reguliere setting, dus binnen de basisschool waar de leerling staat ingeschreven, met inschakeling van externen die samen met intern begeleider en de leraar een plan maakt om observatievragen te beantwoorden. Als er meer nodig is omdat er nog scherper, en in een kleine groep, geobserveerd moet worden is het van belang te beschikken over een daartoe ingerichte observatiesetting. Uitgangspunt daarbij is dat de leerling blijft ingeschreven op de reguliere basisschool en het (tijdelijke) verblijf erop is gericht om:

- een beeld krijgen van de pedagogische en didactische onderwijsbehoeften van het kind;
- duidelijkheid krijgen ten aanzien van de aanpak die nodig is om het kind op adequate (passende en werkzame) wijze ondersteuning te bieden in de (schoolse) ontwikkeling;
- inzicht verwerven en het bieden van handelingsadviezen in de faciliteiten die een school moet kunnen bieden om dit te realiseren.

Om te voorkomen dat basisscholen jonge kinderen inschrijven waarbij op voorhand al een vermoeden bestaat dat zich problemen gaan voordoen, wordt ernaar gestreefd te komen tot een observatie in de voorschoolse setting, met inschakeling van een extern begeleider.

In de komende planperiode zal worden ingezet op het realiseren van voldoende, kwalitatief goede observatieplaatsen, in samenhang met het realiseren van time-outplaatsen voor situaties waarin een kind acuut is vastgelopen in het basisonderwijs. Het maken van een goede combinatie met jeugdhulp is daarbij essentieel.

Daarbij zal worden aangehaakt bij de voorzieningen die er op dit moment al binnen de sbo-scholen van het samenwerkingsverband zijn. Ook zal daarbij worden gekeken naar bestaande combinaties van onderwijs en jeugdhulp, zoals geboden door De Piloot en De Strandwacht.

6. Wat is er nodig?

Om tot een goede operationalisering te komen van de uitgangspunten en doelstellingen, zoals beschreven onder Route (hoofdstuk 4) en Dekkend netwerk (hoofdstuk 5), zijn de volgende zaken van belang:

- ***een heldere verdeling verantwoordelijkheden schoolbesturen en SWV:***

Essentieel voor het effectief werken aan passend onderwijs is dat er sprake is van een heldere verantwoordelijkheidsverdeling tussen de schoolbesturen en het samenwerkingsverband. Op hoofdlijnen komt deze verdeling op het volgende neer:

De verantwoordelijkheden van de schoolbesturen zijn:

- het voldoen aan de wettelijke zorgplicht
- het voldoen aan de basiskwaliteit in hun scholen
- handelings- en doelgericht werken in de scholen
- de ondersteuning en de ondersteuningsroutes voor de kinderen op hun scholen
- het faciliteren van de scholen voor samenwerking op gebiedsniveau, bijvoorbeeld via lokale IB-netwerken
- professionalisering van de eigen medewerkers
- het faciliteren (in tijd) van de intern begeleiders voor deelname aan gezamenlijke trainingen met trajectbegeleiders, georganiseerd door het samenwerkingsverband en de gemeenten

De verantwoordelijkheden voor het samenwerkingsverband zijn:

- de uitvoering van de procedure toelaatbaarheidsverklaringen via de commissie TLV, op basis van het beoordelingskader met bijlage
- het in gang zetten van vastgesteld beleid, zoals de inrichting van een pool van deskundigen en het doen van voorstellen m.b.t. randvoorwaarden rond de hybride vormen
- de uitvoering van het kwaliteitsbeleid van het samenwerkingsverband: monitoring, verantwoording, stimuleren vormen van storytelling e.d.
- het initiëren van bestuurs-overschrijdende ontwikkelingen
- het, gezamenlijk met gemeenten, organiseren en faciliteren van trainingen voor de tandem intern begeleiders en schakelfunctionarissen

Per onderwerp zullen de rollen en verantwoordelijkheden, binnen de PDCA-cyclus, meer specifiek worden uitgewerkt.

- ***een ongedeeld ondersteuningsbudget voor de schoolbesturen***

De schoolbesturen beschikken over een ongedeeld ondersteuningsbudget en zijn, in samenspraak met de sociale teams van de gemeenten, verantwoordelijk voor alle ondersteuning tot aan een eventuele verwijzing naar sbo of so toe. De aangesloten besturen kunnen binnen hun totale ondersteuningsmiddelen zelf keuzes maken als het gaat om de toedeling van middelen ten behoeve van de ondersteuning op de school. Het beoordelingskader geeft de grens / overwegingen aan vanaf welk moment een basisschool niet meer in staat kan worden geacht zelf de benodigde ondersteuning aan een leerling te geven.

Inherent aan een decentraal opererend samenwerkingsverband als Midden-Holland is dat, binnen gemeenschappelijk vastgestelde beleidskaders (de *wat*-vraag), de concrete invulling (de *hoe*-vraag) in belangrijke mate is neergelegd bij de schoolbesturen. In de praktijk leidt dit tot verschillen tussen schoolbesturen in de wijze waarop zij hun middelen voor leerlinggebonden ondersteuning inzetten. Sommige besturen sluiten deze middelen, onder condities, door naar hun scholen, waarbij soms een stukje op bestuursniveau wordt gehouden (knelpuntenpot). Bij andere besturen, waaronder de meeste grote(re) besturen, blijven de middelen op bestuursniveau en worden deze op aanvraag ingezet. Deze ruimte voor verschillen streeft het samenwerkingsverband nadrukkelijk na, omdat dit past bij het gegeven dat de wettelijke zorgplicht is neergelegd bij de schoolbesturen die hieraan op passende wijze invulling moeten geven. Dit vraagt wel een goede monitoring, via een goed systeem van kwaliteitszorg en verantwoording, met een evenwichtige balans tussen 'tellen' en 'vertellen'. Hierop wordt nader ingegaan in het hoofdstuk Kwaliteitszorg.

Uit een tussentijdse verantwoording 2017 door de schoolbesturen is gebleken dat de schoolbesturen veel inhoudelijke en organisatorische voordelen zien in het nieuwe verdeelsysteem. Concrete nadelen zijn niet genoemd, wel risico's die inherent zijn aan het decentrale verdeelmodel, zoals financiële risico's voor met name kleinere schoolbesturen en de vraag of de middelen altijd terecht komen bij de leerlingen met een ondersteuningsvraag. Dit vraagt om het creëren van goede randvoorwaarden, om te beginnen met een goede verantwoording van de inzet van de middelen.

Uit: Rapportage tussentijdse verantwoording inzet ondersteuningsmiddelen 2017 SWV Midden-Holland

voordelen	nadelen
<ul style="list-style-type: none"> • Meer vrijheid / autonomie voor besturen en scholen • Ondersteuning ter beoordeling aan de professional (leerkracht en IB-er) = vergroting eigenaarschap = meer maatwerk • Een flexibeler systeem, slagvaardiger en effectiever kunnen optreden als school • Snelle, gerichte en preventieve inzet van de benodigde ondersteuning • Er worden meer kinderen geholpen • Elk bestuur kan zijn eigen onderwijskundig beleid ontwikkelen en daarmee maatwerk realiseren. • Meer ruimte voor preventief handelen • Minder formaliteiten / administratieve last • Minder bureaucratie • Bewustere / meer gerichte inzet van budgetten, betere afstemming van ondersteuningsvragen t.o.v. middelen • De korte lijnen en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de inzet van de gelden • Inzet middelen waar noodzakelijk en/of wenselijk om leerlingen voor korte of langere tijd te bedienen. • Door duidelijkheid over budget vooraf kan de school haar planvorming hierop afstemmen. • Geen risico dat 'de pot leeg' is op het moment dat leerlinggebonden ondersteuning nodig is • Vlotter verloop van aanvraagprocedures, zoals de TLV-aanvraag 	<ul style="list-style-type: none"> • Risico dat het geld onderdeel wordt van de algemene middelen en onvoldoende wordt ingezet om leerlingen die dat nodig hebben extra ondersteuning te bieden • Risico dat scholen / besturen meer gaan verwijzen als de middelen extra ondersteuning op zijn. • Deze systematiek vraagt wel om iemand die het binnen het schoolbestuur goed coördineert. • Financieel risico voor scholen met een relatief groot aantal leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften • Risico van een calamiteit waardoor een leerling een kostbaar traject nodig heeft. Bij kleiner schoolbestuur beperkte mogelijkheid hiervoor een buffer te vormen. • Wat lastig is, dat ons aan het begin van het schooljaar al wordt gevraagd, de BPO-uren te bestemmen, terwijl er dan nog geen overzicht is welke specifieke expertise je nodig hebt. • Goede verantwoording door besturen en scholen aan het samenwerkingsverband is van belang.

Gelet op de bevindingen uit de tussentijdse verantwoording wordt deze gekozen lijn in de planperiode 2018-2022 voortgezet.

Het samenwerkingsverband blijft daarbij gesprekspartner van de gemeenten waar het gaat om de afspraken over de beleidskaders in het ondersteuningsplan, in het bijzonder die inzake de route, het dekkend netwerk en het voorkomen van onnodig thuiszitten.

- ***ouderbetrokkenheid***

ouders als educatief partner

Ouders en school dragen de verantwoordelijkheid om een situatie te scheppen waarin een kind zich optimaal kan ontwikkelen. Ouders zijn daarbij primair verantwoordelijk voor de dagelijkse zorg en de opvoeding van hun kind en scholen zijn verantwoordelijk voor het realiseren van passend onderwijs. Bij het realiseren van passend onderwijs gaan scholen en ouders als gelijkwaardige partners met elkaar op zoek naar de beste ondersteuning.

Voor ouders is het belangrijk dat zij goed geïnformeerd worden en dat er heldere vragen- en klachtenprocedures zijn. Elke school, elk schoolbestuur en het samenwerkingsverband hebben hier een taak. Het zwaartepunt bij de informatieverstrekking ligt bij de scholen en hun besturen via de schoolgidsen, websites en eventueel aanvullende informatiefolders.

De taak van het samenwerkingsverband spitst zich toe op een goede en actuele website. Ouders moeten daar alle relevante informatie over passend onderwijs kunnen vinden. Het gaat daarbij onder andere om het ondersteuningsplan, de procedures (inclusief klachtenregeling en geschillenprocedures) etc.

afstemming rondom individuele leerlingen

Het educatief partnerschap gaat over alle ouders. Individuele ouders van kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte worden maximaal betrokken bij het traject van de ondersteuningstoewijzing. Zij worden bovendien geïnformeerd over hun rechten in dat proces.

Ouders worden bij het handelings- en doelgericht werken (handelingsplanning en groepsplanning) in algemene zin betrokken bij de leeractiviteiten van hun kind. Zodra aanvullende ondersteuning voor een kind nodig is, worden ouders als volwaardige partners, actief en volledig betrokken bij het zoeken naar de meest passende ondersteuning van hun kind. Zij zijn bij de bespreking over hun kind aanwezig. Ouderbetrokkenheid en inspraak krijgt verder vorm samen met onderwijsspecialisten bij het opstellen van een ontwikkelingsperspectief. Ouders hebben instemmingsrecht op het handelingsdeel van het OPP.

Voor de afhandeling van bezwaren inzake aanvragen om toelaatbaarheid tot het speciaal (basis)onderwijs is het samenwerkingsverband aangesloten bij de Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring van de Stichting Onderwijsgeschillen.

- ***een goed systeem van kwaliteitszorg en verantwoording***

Dit onderdeel wordt uitgewerkt in hoofdstuk 10 van het ondersteuningsplan.

- ***het schoolondersteuningsprofiel***

Op grond van artikel 8 lid 5 van de Wet op het primair onderwijs (Wpo) stelt het bevoegd gezag ten minste eenmaal in de 4 jaar een schoolondersteuningsprofiel vast. Hieronder wordt verstaan een beschrijving van de voorzieningen die zijn getroffen voor leerlingen die ondersteuning behoeven.

Voor de scholen in het samenwerkingsverband wordt een eenvoudig model voor een schoolondersteuningsprofiel ontwikkeld, waarin zij kunnen aangeven waar zij staan ten aanzien van de afspraken over de basisvoorziening en de daarbinnen benoemde speerpunten, welke ondersteuning zij kunnen bieden en wat daarbij de grenzen zijn.

Naast dit **beschrijvende deel**, het feitelijke schoolondersteuningsprofiel, wordt een format ontwikkeld voor een **ontwikkeldeel** waarin de scholen benoemen welke inspanningen zij verrichten om – gebruikmakend van de beschikbare expertise en hybride vormen – de ondersteuning aan hun leerlingen verder te ontwikkelen. Het is de bedoeling dat dit format wordt opgenomen in de eigen plannen van de scholen.

Het schoolondersteuningsprofiel en het format voor het eigen plan van de school volgen daarmee het verantwoordingsmodel van het samenwerkingsverband zodat een goede aansluiting wordt verkregen met het kwaliteitsbeleid van het samenwerkingsverband.

- ***het digitaal volgen van leerlingen met specifieke ondersteuningsvragen***

In de praktijk wordt wisselend gebruik gemaakt van het groeidocument. Als knelpunt wordt ervaren dat het invullen van dit document, gezien het ontbreken van een digitale koppeling met de eigen leerlingvolgsystemen, dubbel werk oplevert.

Los van het al dan niet gebruik maken van het groeidocument, gaat het primair om de volgende drie zaken:

- het handelings- en doelgericht werken: wat kunnen we doen om deze werkwijze (met name via professionalisering) te versterken en te borgen?
- wat spreken we af over het maken van een OPP, waarbij het OPP los moet worden gezien van het groeidocument (zie Ontwikkelingsperspectief in het hoofdstuk Ondersteuning), en
- het monitoren van leerlingen met specifieke ondersteuningsvragen en het in dat kader zorgen voor een efficiënte en beveiligde gegevensopslag en –overdracht.

In het kader van dit laatste is inmiddels met de trajectbegeleiders een ontwikkeling in gang gezet om te komen tot een digitale omgeving gekoppeld aan de leerlingvolgsystemen. Hierover vindt op dit moment overleg plaats met Onderwijs Transparant.

- ***handreiking dekkend netwerk en de vergoeding voor het gebruik van de verschillende onderwijssettings***

Het is van belang om goede handvatten te ontwikkelen voor de vergoeding (waaronder de categoriebepaling) van de verschillende onderwijssettings die tezamen het dekkend netwerk vormen

en daarbij tevens het speciaal onderwijs meer zekerheden te geven als het gaat om de realisatie van het aanbod en de exploitatie daarvan.

Uitgangspunt daarbij is dat voor het gespecialiseerd onderwijs wordt gedacht vanuit specifieke onderwijs- en ondersteuningssettings, waar de observatie- en time-outsettings deel van uitmaken. Deze worden door de scholen zelf objectiveerbaar beschreven en door het samenwerkingsverband gecheckt, volgens een afgesproken model waardoor toedeling naar een categorie voor bekostiging transparant kan zijn.

Dit leidt tot een overzicht van de arrangementen in het gespecialiseerd onderwijs, met een korte typering, een samenvatting van de onderwijsbehoefte die wordt ondersteund, de setting waarin het arrangement wordt vormgegeven, vertaald in groepsgrootte en personele bezetting, en tenslotte de vergoeding (waaronder TLV-categorie) die voor de exploitatie van een dergelijk arrangement nodig is. In feite vormt dit het ondersteuningsprofiel van het gespecialiseerd onderwijs.

Op termijn zou, in plaats van bekostiging per leerling, een bekostiging van (een deel van) de verschillende settings kunnen worden overwogen, feitelijk een vorm van populatiebekostiging.

- ***goede afstemming met cluster 1 en 2***

Van belang is om met name met cluster 2 – contacten met cluster 1 komen slechts sporadisch voor – een aantal heldere afspraken te maken. Daarbij gaat het met name om het stroomlijnen van de route en het voorkomen van dubbelingen, door binnen de routes van het samenwerkingsverband – en dus niet alleen binnen de reguliere routes van cluster 2 – van de betreffende expertise gebruik te kunnen maken. Daarbij ligt een combinatie met het loket voor de hand.

Een ander aandachtspunt is de wijze van beschikbaarstelling van ondersteuningsinzet vanuit cluster 2, in natura of in geld.

- ***privacy***

Per 25 mei 2018 geldt de algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Vanaf die datum geldt dezelfde privacywetgeving in de hele EU. Nu hebben de lidstaten nog hun eigen nationale wetten, gebaseerd op de Europese privacyrichtlijn uit 1995. Op grond van de nieuwe wet hebben organisaties een verantwoordingsplicht. Dit houdt in dat zij met documenten moeten kunnen aantonen dat zij de juiste organisatorische en technische maatregelen hebben genomen om aan de AVG te voldoen.

Ook de samenwerkingsverbanden passend onderwijs vallen onder de dan geldende privacywetgeving. Met het gebruik van het beveiligde systeem ZIVVER is de privacy voor een deel gewaarborgd, maar niet volledig. Onderzocht wordt, mede aan de hand van de door de PO-Raad en VO-raad ontwikkelde digitale tool passend onderwijs en privacy, welke acties nog meer nodig zijn om te bereiken dat het samenwerkingsverband ingaande de nieuwe planperiode geheel 'privacyproof' is. Via een scan wordt gekeken waaraan het samenwerkingsverband op dit moment wel en niet voldoet.

7. Organisatie

De rechtspersoonlijkheid van het bevoegd gezag is een stichtingsvorm. De stichting is opgericht op 27 juni 2013 en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Gouda. Het Samenwerkingsverband PO Midden Holland heeft als bevoegd gezag nummer 21449.

- ***De statutaire organisatie: governance***

Het Samenwerkingsverband kent een bestuur, dat bestaat uit een algemeen bestuur (niet uitvoerend) en een dagelijks bestuur (uitvoerend).

Het algemeen bestuur is intern het toezichthoudend orgaan ten aanzien van het dagelijks bestuur. Er is een Toezichtkader en een Bestuursreglement die binnen de statutaire kaders de taken, bevoegdheden en onderlinge verhouding tussen algemeen en dagelijks bestuur regelen.

Het algemeen bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de aangesloten schoolbesturen. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onbezoldigd.

Het dagelijks bestuur wordt benoemd en ontslagen door het algemeen bestuur.

Het dagelijks bestuur bestaat conform artikel 11, eerste lid van de stichtingsstatuten uit één lid, de directeur-bestuurder.

In de praktijk functioneert dit model, met een scheiding tussen bestuur en intern toezicht, goed, zodat er op dit moment geen noodzaak wordt gevoeld hierin wijzigingen aan te brengen. Relevant in dit kader zijn de gevolgen van het Regeerakkoord en de op 21 juni 2017 aangenomen motie van het lid Becker c.s. op dit punt. Afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen zal de governance van het samenwerkingsverband opnieuw tegen het licht worden gehouden.

- ***Besluitvorming Algemeen Bestuur***

De schoolbesturen hebben gekozen voor het consentprincipe. Aan dit uitgangspunt ligt de gelijkwaardigheid van de betrokkenen ten grondslag. Onder consent wordt verstaan dat er geen overwegend en beargumenteerd bezwaar bestaat tegen het te nemen besluit. Dat impliceert dat niet iedereen die aan de besluitvorming deelneemt, het eens moet zijn met het te nemen besluit.

Daarmee onderscheidt consent zich van consensus, waar wel geldt dat iedereen het met het besluit eens moet zijn. Bij consent is derhalve de argumentatie een cruciale factor. Ook als iemand het niet met een besluit eens is, maar geen overwegende argumenten heeft om tegen te zijn, komt een besluit tot stand. Voor het goed kunnen laten werken van consent gelden enkele voorwaarden. Een daarvan is dat men bereid is de argumentatie serieus te nemen en te wegen. Een andere is dat men de daadwerkelijke bereidheid heeft om in gezamenlijkheid tot een besluit te komen. De belangrijkste voorwaarde is dat er vertrouwen bestaat tussen degenen die de besluiten nemen.

Wanneer consent niet wordt bereikt vindt besluitvorming plaats bij gewogen stemmen, waarbij een volstrekte meerderheid van stemmen moet worden behaald. Daarbij wordt uitgegaan van de volgende stemweging:

	leerlingaantal	Stemgewicht
A	500-	2
B	500-1000	3
C	1000-2000	4
D	2000-3000	6
E	3000-4000	8
F	4000 +	10

De stemweging is zodanig gekozen dat zowel de grote als de samenwerkende kleine besturen niet zelfstandig een meerderheid in het bestuur kunnen behalen. De stemweging is nader uitgewerkt in artikel 7 van de statuten van de stichting.

- **De interne organisatie van het samenwerkingsverband**

Het samenwerkingsverband Midden-Holland kiest ervoor de verantwoordelijkheden rond passend onderwijs zo veel mogelijk bij de schoolbesturen zelf neer te leggen. Dit betekent dat gekozen is voor een slanke organisatie, zonder een coördinerende ‘tussenlaag’ en zonder deskundigen in eigen dienst van het samenwerkingsverband.

Het bureau van het samenwerkingsverband is gevestigd aan de Bachstraat 3 te Gouda. Naast de directeur-bestuurder (20 uur per week) kent het samenwerkingsverband een directiesecretaresse (16 uur per week). De beleidsadviseur (16 uur per week) en de controller (1 uur per week) worden extern ingehuurd.

Naast de directeur-bestuurder en zijn stafbureau zijn de volgende organen te onderscheiden:

- **de commissie voor de toelaatbaarheidsverklaringen sbo/so**
Het samenwerkingsverband heeft op grond van de Wet op het primair onderwijs onder meer tot taak te beoordelen of leerlingen toelaatbaar zijn tot het onderwijs aan een speciale school voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband of tot (de voormalige clusters 3 en 4 van) het speciaal onderwijs. Het samenwerkingsverband heeft de uitoefening van deze taak opgedragen aan een commissie TLV. De commissie TLV voert haar opdracht uit met inachtneming van een beoordelingskader met bijlage.
De Commissie bestaat uit drie leden, waarvan één voorzitter. De leden van de Commissie zijn niet in dienst van het samenwerkingsverband.
- **de ondersteuningsplanraad (OPR)**
De OPR heeft instemmingrecht op het ondersteuningsplan dat het samenwerkingsverband minimaal eens per vier jaar opstelt. De directeur-bestuurder en de OPR bespreken minimaal twee maal per jaar de ontwikkelingen in het samenwerkingsverband. De OPR bestaat wettelijk voor de ene helft uit leden van het personeel en voor de andere helft uit ouders. De OPR van het samenwerkingsverband Midden-Holland bestaat uit twaalf leden.

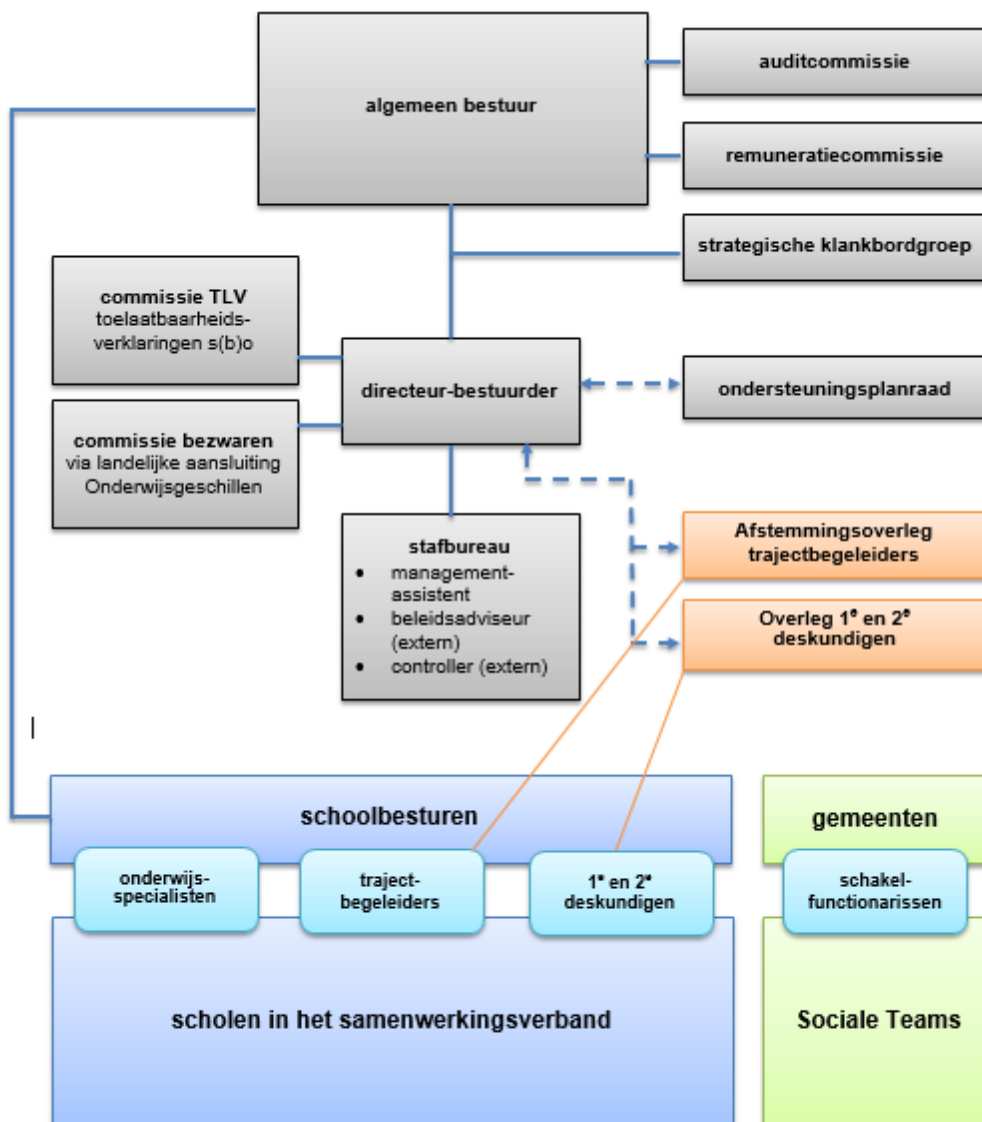
- **de medezeggenschapsraad (PMR)**

Samenwerkingsverbanden met twee of meer personeelsleden in dienst moeten, naast de OPR, ook een medezeggenschapsraad voor het personeel instellen, de zogenaamde PMR.

Voorts is het samenwerkingsverband aangesloten bij de **Landelijke Geschillencommissie** Passend Onderwijs. Deze commissie handelt in geschillen tussen ouders en schoolbesturen als het gaat om:

- (de weigering van) toelating van leerlingen die extra ondersteuning behoeven;
- de verwijdering van leerlingen;
- het ontwikkelingsperspectief.

In schema:

- **Doorzettingsmacht**

Er kunnen zich situaties voordoen waarin schoolbesturen of scholen onderling er niet uitkomen waar een leerling met een ondersteuningsbehoefte het beste op zijn/haar plaats is. Die situatie kan zich voordoen bij een verschil van mening over plaatsing op een andere basisschool. Denkbaar is ook dat een leerling weliswaar een toelaatbaarheidsverklaring SBO heeft, maar de SBO-school van aanmelding zich gelet op haar profiel niet in staat acht de leerling te plaatsen.

In gevallen als deze kan de directeur-bestuurder van het samenwerkingsverband de betrokken besturen bij elkaar roepen om in gezamenlijkheid een afspraak over een (time-out)plaatsing te maken.

- **Discretionaire bevoegdheid directeur-bestuurder**

In de ondersteuning kunnen zich situaties voordoen die vragen om directe interventie. Hierbij valt te denken aan gevallen van crisis of verhuizing waarbij (de reële kans op) thuiszitten ontstaat of waarbij een schoolbestuur redelijkerwijze niet aan zijn zorgplicht kan voldoen. Ook zijn situaties denkbaar waarbij plaatsing op een school voor speciaal (basis)onderwijs niet adequaat en/of binnen de wettelijke termijnen kan plaatsvinden. Het gaat hier in principe om situaties die acute inzet van middelen vragen en waarbij een reëel risico van thuiszitten aan de orde is. Voor gevallen als deze kan een schoolbestuur een gemotiveerd beroep doen op het samenwerkingsverband om een tegemoetkoming in de kosten.

De directeur-bestuurder heeft een discretionaire bevoegdheid. Hij is bevoegd te beslissen na consultatie van de commissie TLV. Gezien het karakter van de voorziening is de aanvraagprocedure beperkt en zal de aanvrager eerder achteraf aan bepaalde vereisten moeten voldoen (zoals tenminste een OPP en verantwoording over de ingezette middelen).

De toegekende en afgewezen aanvragen worden gemonitord. De directeur-bestuurder rapporteert ieder kwartaal aan het AB.

De aanvraag in het kader van deze voorziening heeft per definitie een acuut karakter. De procedure en voorwaarden sluiten op dit karakter aan. De directeur-bestuurder beoordeelt de aanvraag zo snel mogelijk na ontvangst. De aanvraag is gemotiveerd en zo mogelijk voorzien van een OPP. Het aanvragende bestuur voorziet de directeur-bestuurder van alle informatie die nodig is voor een goede en snelle besluitvorming.

8. Financiën

- **Financiële uitgangspunten en inzet middelen**

Ten aanzien van de financiën gelden de volgende uitgangspunten:

- Het samenwerkingsverband hanteert een decentraal verdeelmodel, waarbij middelen en verantwoordelijkheden voor de ondersteuning zijn gedecentraliseerd naar de schoolbesturen. De schoolbesturen bepalen op welke wijze de ondersteuning en de budgetten binnen de eigen school / scholen worden ingezet. Indien de school van mening is dat de onderwijsondersteuningsbehoefte van de leerling de mogelijkheden van de school (of een andere reguliere school) overstijgt, wordt onderzocht of het mogelijk is de leerling tijdelijk onderwijs te laten volgen op een school voor speciaal (basis)onderwijs, gebruikmakend van de hybride constructies (zie hoofdstuk Ondersteuning), dan wel meldt de school de leerling voor een TLV aan bij het SWV.
- Het SWV hanteert als verdeelsleutel voor de ongedeelde ondersteuningsmiddelen een ongewogen bedrag per leerling, vermeerderd met een vaste voet per schoolbestuur.
- De bekostiging van het sbo en so is gebaseerd op het solidariteitsprincipe. Dit betekent dat de verwijzende scholen niet betalen voor de verwijzing van de leerling naar het s(b)o. Het SWV bekostigt het sbo en so rechtstreeks.

De schoolbesturen kunnen de ondersteuningsmiddelen op een eigen wijze verdelen over de bij hen aangesloten scholen. Zowel over de rechtmatigheid als de doelmatigheid van de besteding van deze middelen leggen de schoolbesturen verantwoording af:

- De rechtmatigheid verantwoorden zij middels een door de accountant goedgekeurd jaarverslag;
- De doelmatigheid verantwoorden zij op basis van een door het samenwerkingsverband ontwikkeld format per kalenderjaar aan het samenwerkingsverband (zie hoofdstuk Kwaliteitszorg).

Bij het samenwerkingsverband blijven de middelen die nodig zijn voor:

- de kosten aan plaatsen in het so en de tussentijdse instroom in het so (peildatum 1 februari);
- de kosten aan de overdrachtsverplichting sbo (indien daarvan sprake is) en de tussentijdse instroom in het sbo (peildatum 1 februari);
- de kosten aan inzet expertise vanuit de so-partners;
- de kosten van de centrale organisatie: directie, secretariaat, beleidsadviseur, controller, administratiekantoor, commissie TLV, incidentele inhuur, bedrijfsvoering, kosten OPR en overige (bureau)kosten;
- de kosten van onvoorziene ondersteuning, ter beoordeling van de directeur-bestuurder op grond van zijn discretionaire bevoegdheid;
- eventuele kosten voor projecten / beleid.

- **Planning en control cyclus**

Gelet op de omvang van de baten en lasten (inclusief de overdrachten) is een strakke planning- en control cyclus van groot belang:

- Het samenwerkingsverband werkt met een schooljaarbegroting omdat deze het meest overeenkomt met de berekening, beschikking en besteding van middelen;
- De directeur-bestuurder stelt jaarlijks een begroting op voorafgaand aan het boekjaar;
- Het jaarverslag (de jaarrekening), de jaarlijkse begroting en de meerjarenbegroting worden voor 1 juli vastgesteld door de directeur-bestuurder. Deze besluiten behoeven voorafgaande goedkeuring door het algemeen bestuur.

- ***meerjarenbegroting***

De meerjarenbegroting is als **bijlage 7** bij het ondersteuningsplan gevoegd.

9. Kwaliteitszorg en verantwoording

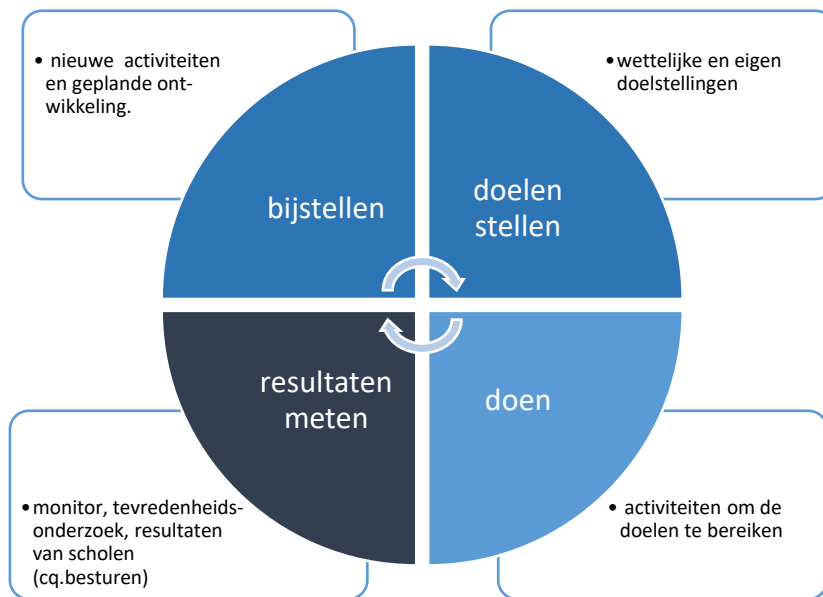
- ***De basis van kwaliteitszorg***

Kwaliteitszorg is gebaseerd op de opvatting dat een organisatie doelgericht kan werken: haar doelen bepaalt, acties onderneemt om deze te bereiken, nauwkeurig meet of het doel is bereikt en afhankelijk daarvan andere acties voor dezelfde doelen, of nieuwe doelen, opstelt. Dat is een goed fundament. Toch zijn er twee belangrijke nuances aan te brengen. In de eerste plaats is niet op alle aspecten volledig accuraat te meten of doelen echt bereikt zijn. Op alle mogelijke indicatoren die je voor gestelde doelen opstelt, is ook tegen te werpen dat ze niet goed genoeg meten waar het *eigenlijk* om gaat. In de tweede plaats heeft een dergelijke systematiek voor kwaliteitszorg de neiging om de werkelijkheid van onderwijzen en leren te verdringen. Risico bestaat dat het samenwerkingsverband zich gaat richten op het besturen van artificiële resultaten, gebaseerd op cijfers uit een of meerdere monitor(s), waarachter de daadwerkelijke schoolpraktijk nog slechts matig te ontwaren valt.

Om deze twee redenen is het van belang een systematiek van kwaliteitszorg uit te werken die *multidimensionaal* is in zowel *wát* het meet als *hóe* het meet. Geen enkele indicator is op zichzelf een spiegel van kwaliteit en cijfers dienen altijd gepaard te gaan van uitleg. Met deze uitgangspunten ontstaat een kader voor kwaliteitszorg dat de beoogde resultaten van het samenwerkingsverband borgt, verantwoording daarover mogelijk maakt, en recht doet aan de wil van besturen om de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor passend onderwijs gestalte te geven.

- ***Kwaliteitssystematiek: kwaliteitscyclus en instrumentarium***

In het gesprek over vormgeven van kwaliteitszorg wordt het thema vaak onnodig groter en gecompliceerder gemaakt dan het in de basis zou hoeven zijn. Dat is voornamelijk het gevolg van het in de praktijk met elkaar verwarren van het concept van kwaliteitszorg en het daarvoor beschikbare of gehanteerde instrumentarium. Dit terwijl kwaliteitszorg, mits het juiste instrumentarium op de juiste wijze wordt ingezet, een tamelijk overzichtelijk onderdeel van de beleidscyclus van een samenwerkingsverband zou moeten (en) kunnen zijn. In de basis is kwaliteitszorg niets meer dan het volgen van de welbekende PDCA-cyclus die de in de vorige alinea beschreven volgorde van acties volgt: doelen stellen, acties ondernemen om deze te behalen, meten of ze behaald zijn en vervolgens nieuwe doelen formuleren. Feitelijk zou zelfs gesteld kunnen worden dat de onderdelen 'doelen stellen' en 'bijstellen' (of *plan* en *act*) in de praktijk niet van elkaar onderscheiden kunnen en hoeven worden.

Plan (doelen stellen) en Act (doelen bijstellen)

Doelen van het samenwerkingsverband worden gesteld in het ondersteuningsplan. Bij het opstellen van de doelen is het verstandig allereerst de *aandachtsgebieden* te formuleren waarop deze doelen betrekking hebben. Een samenwerkingsverband zal niet enkel doelstellingen hebben op het gebied van een dekkend netwerk (aanbod van ondersteuning) maar ook op het gebied van processen (arrangeren), samenwerking (met elkaar, met de gemeenten) en financiën (risico's afdekken, allocatie). Voorts worden op deze verschillende aandachtsgebieden zowel doelen gesteld die het samenwerkingsverband vanuit haar wettelijke grondslag heeft (bv. een dekkend netwerk) als doelen die de deelnemende besturen gezamenlijk hebben vastgesteld als horend bij of voortvloeiend uit deze wettelijke kaders en de eigen missie en visie (bv. het inrichten van time-outplaatsen om het netwerk meer dekkend te maken).

Do (uitvoeren)

De opgestelde doelstellingen worden vervolgens door het samenwerkingsverband en de individuele schoolbesturen opgepakt ter uitwerking. Het samenwerkingsverband heeft voor de realisatie van de doelstellingen een aantal sturingsmogelijkheden tot haar beschikking, waaronder als meest belangrijke de allocatie van middelen, coördinatie en het maken van afspraken tussen schoolbesturen (over de mate waarin zij bijdragen aan de doelstellingen, bv. het gewenste niveau van basisondersteuning).

De mate van decentraliteit in het gekozen bestuursmodel bepaalt uiteraard de mate waarin het samenwerkingsverband *kan* sturen op realisatie van de doelstellingen. Ondanks dat de primaire verantwoordelijkheid voor passend onderwijs (zorgplicht) bij de schoolbesturen ligt, kent het samenwerkingsverband als organisatie (zeker als het gaat om verantwoording afleggen naar buiten) altijd een eigenstandige verantwoordelijkheid.

Check

Nu komen we aan bij het gedeelte van de cyclus dat vaak verward wordt met de cyclus als geheel: het meten of de ontwikkelde doelstellingen ook daadwerkelijk gerealiseerd worden.

In het check-gedeelte van de cyclus worden de, met behulp van een of meerdere *instrumenten* (het kwaliteitsinstrumentarium), opgehaalde *data* met betrekking tot processen die bijdragen aan de doelstellingen omgezet in *informatie*. De instrumenten die deze data verzamelen kunnen zeer verschillend zijn in meetmethode (kwantitatief of kwalitatief) of in scope (één of meerdere aandachtsgebieden).

- **Het kwaliteitsinstrumentarium**

Het samenwerkingsverband hanteert de volgende uitgangspunten voor een kwaliteitsinstrumentarium en het daaruit voortvloeiend verantwoordingsmodel:

- een goede balans tussen kwantitatieve en kwalitatieve verantwoording, tussen 'tellen' en 'vertellen'.
- het beperken van de administratieve last voor de besturen, door zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande bronnen.

Op basis van deze uitgangspunten komt de werkgroep tot het voorstel uit te gaan van het volgende kwaliteitsinstrumentarium:

- a) de informatie van DUO (**kijkglazen**)
- b) het **dashboard passend onderwijs** van de sectorraden (sturings- en verantwoordingsinformatie, benchmarking van samenwerkingsverbanden)
- c) een door de scholen eenvoudig te hanteren **document of digitale omgeving**, waarin door middel van 'tellers' de voortgang en de resultaten van de arrangeerprocessen wordt bijgehouden. Het groeidocument zou hiervoor, wanneer schoolbesturen ervoor kiezen dit breed als planningsinstrument in te zetten bij de toekenning van aanvullende ondersteuning, goede aanknopingspunten kunnen bieden. Dit vraagt dan wel een zekere eenduidigheid in het gebruik van dit document.
- d) de eigen **TLV-registratie**
- e) het inhoudelijk monitoren van de **aard van de verwijzingsvragen** via de 1^e deskundigen werkzaam in het samenwerkingsverband (nog nader uit te werken, in het kader van het gecoördineerd inzetten van de 1^e deskundigen)
- f) de periodieke **financiële rapportages**
- g) het hanteren van een jaarlijkse **invullijst / enquête** onder de aangesloten schoolbesturen, na afloop van elk kalenderjaar.
Het door het samenwerkingsverband gehanteerde format verantwoording gaat als **bijlage 10** bij het ondersteuningsplan. Schoolbesturen verantwoorden hiermee jaarlijks voor 1 maart de inzet van hun ondersteuningsmiddelen over het afgelopen kalenderjaar.
- h) het gebruik maken van het instrument **storytelling**
Deze verantwoordingswijze leunt sterk op de veronderstelling dat eigenlijk alleen een verhaal goed kan overbrengen wat de inzet van middelen op een school of in een situatie, voor een kind, school of gezin, teweeg brengt. Binnen storytelling worden scholen of besturen uitgedaagd in een verhaal te vertellen waar de middelen van het samenwerkingsverband voor zijn ingezet en waar die inzet toe heeft geleid. Verschillen zijn te benoemen in termen van:

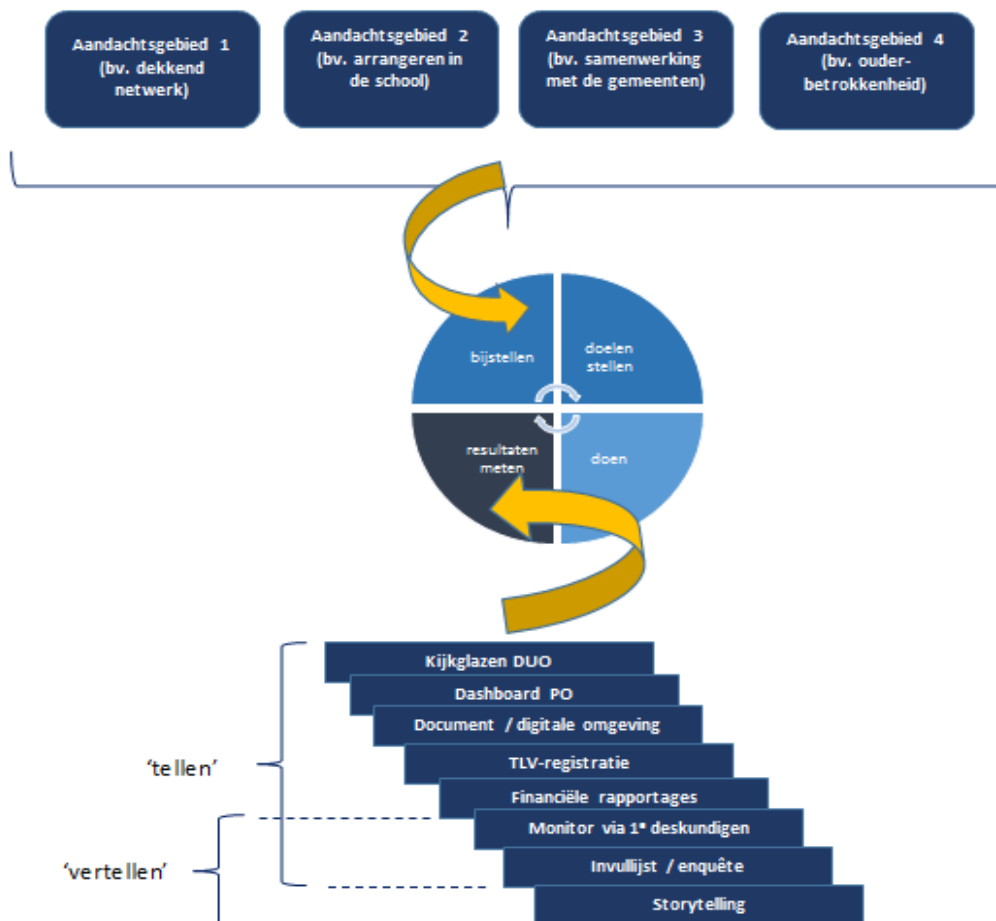
- Hoe collectief dit gebeurt. Sommige samenwerkingsverbanden organiseren hier een specifieke dag voor, waarop scholen / besturen aan het samenwerkingsverband en aan elkaar hun ervaringen (waaraan zij hun middelen besteed hebben en de effecten daarvan) vertellen¹.
- De mate waarin gefocust wordt op 'good practices' of de balans wordt gezocht tussen wat goed ging en wat beter kan.

Dit instrument biedt – *als aanvulling op* meer kwantificeerbare vormen van verantwoording (trendanalyses e.d.) – een kleurrijke, gedetailleerde en vaak enthousiasmerende kijk op hoe scholen in de praktijk invulling geven aan passend onderwijs. Dit instrument vraagt voor het samenwerkingsverband nog wel een goede vertaalslag van een dag vol verhalen naar een zinvolle verantwoordingrapportagevorm.

Het instrument storytelling is een goed instrument om tot onderlinge kennisdeling te komen, bijvoorbeeld ten aanzien van het dekkend netwerk, het arrangeren e.d.

Dit instrument zal dan ook ingaande 2018-2019, kijkend naar bestaande ervaringen binnen het samenwerkingsverband, in meerdere pilots worden uitgezet en zo spoedig mogelijk breed worden uitgerold.

In schema:

¹ Hierbij zou een koppeling kunnen worden gemaakt met de bijeenkomsten EED per gemeente, een van de drie speerpunten genoemd onder punt g (een sterke basisvoorziening).

10. Plan – Do – Check – Act cyclus op de verschillende thema's

Onderwerp	Wat is ons doel?	Wanneer zijn we tevreden? (het beoogde resultaat)	Wat gaan de besturen doen? (acties planperiode 2018-2022)	Wat gaat het SWV doen? (acties planperiode 2018-2022)
Algemeen				
Leren met elkaar	<ul style="list-style-type: none"> • een doorlopend proces van leren met elkaar op alle niveaus, gericht op versterking van de onderlinge samenwerking 	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt op gestructureerde wijze uitwerking gegeven aan het kwaliteitsbeleid en het daarin opgenomen kwaliteitsinstrumentarium (storytelling etc.). • Leren van elkaar vindt plaats via trainingen, brede bijeenkomsten en de gesprekken in de bestaande gremia. 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>schooljaar 2018-2019 e.v.</u> Schoolbesturen faciliteren hun scholen om te participeren in IB-netwerken per gemeente. 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>schooljaar 2018-2019 e.v.</u> uitwerking geven aan het kwaliteitsbeleid, het plannen van bijeenkomsten etc.
Route				
Ondersteuningsstructuur op scholen	<ul style="list-style-type: none"> • adequate ondersteuningsstructuur op de scholen, met een goede aansluiting onderwijs – jeugd 	<ul style="list-style-type: none"> • Scholen handelen volgens het vastgelegde afsprakenkader over rollen en positie van de diverse betrokkenen op de route • De schakelfunctionaris vormt een tandem met de IB- er en is beschikbaar voor deze samenwerking in de school • Ouders zijn altijd betrokken • Er vindt gezamenlijke professionalisering plaats van de betrokkenen op de route • Er is sprake van een laagdrempelige beschikbaarheid van het sociaal team 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>schooljaar 2018-2019</u> * waar nodig aanscherpen van de route voor de eigen scholen, volgens het schema 'verantwoordelijkheden en rollen van betrokkenen op de route' (bijlage 1) * het informeren van het SWV over eventuele knelpunten binnen de route 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>schooljaar 2018-2019</u> * in overleg met de betrokken gemeenten komen tot een optimale aansluiting van de schakelfunctionarissen in de school * maken van een plan voor gezamenlijke trainingen voor betrokkenen op de route (inhoud, organisatie, financiën), in samenspraak met bestuurders en trajectbegeleiders * maken van afspraken met bestuurders over bekostiging trainingen • <u>schooljaar 2019-2020</u> starten met trainingen

Inrichting deskundigenadvies	<ul style="list-style-type: none"> komen tot een onafhankelijke en eenduidige deskundigenadvisering, zo tijdig mogelijk in het traject 	<ul style="list-style-type: none"> Er is een pool van eerste deskundigen, incl. coördinatie en organisatorische implicaties. De rol en positie van de deskundigen zijn helder. Naast advisering over TLV's adviseren de deskundigen over observatievragen en het gebruik van hybride vormen. 	<ul style="list-style-type: none"> <u>schooljaar 2018-2019</u> * het inzetten van deskundigen bij vragen over gebruik observatie- of time-outplaats. gebruik hybride onderwijsvormen en, op verzoek van de school, andere specifiek leerling-gebonden ondersteuning, volgens het schema 'verantwoordelijkheden en rollen van betrokkenen op de route' (bijlage 1) 	<ul style="list-style-type: none"> <u>schooljaar 2018-2019</u> in samenspraak met de deskundigen, trajectbegeleiders en skbg ontwikkelen van voorstellen voor de inrichting van een pool van deskundigen, gericht op gefaseerde invoering per 1 september 2019 <u>schooljaar 2019-2020</u> 1^e fase implementatie, met aandacht voor training deskundigen op het niveau van het SWV
Doorgaande lijn voorschool – PO	<ul style="list-style-type: none"> versterking van de doorgaande lijn voorschool – PO 	<ul style="list-style-type: none"> Er is een uniforme set overdrachtsafspraken, inclusief overdrachtsformulier en stroomschema, afspraken met JGZ, e.e.a. uitmondend in een convenant. 		<ul style="list-style-type: none"> <u>schooljaar 2018-2019</u> initiëren overleg, dan wel aansluiten bij bestaande overleg, met gemeenten, PSZ, KDV om hieraan uitvoering te geven <u>1 september 2019</u> concept convenant gereed, ter bespreking in de diverse gremia en vaststelling eind 2019 <u>1 januari 2020 e.v.</u> invoering en periodieke evaluatie
Doorgaande lijn PO – VO	<ul style="list-style-type: none"> versterking van de doorgaande lijn PO – VO 	<ul style="list-style-type: none"> in het kader van de doorgaande arrangementen 	<ul style="list-style-type: none"> <u>schooljaar 2018-2019</u> 	<ul style="list-style-type: none"> <u>schooljaar 2018-2019</u> uitvoering geven aan

		integraal kijken naar de leeftijdscategorie 10-14 jaar	<ul style="list-style-type: none"> * De scholen PO leggen tijdig contact met de scholen VO t.a.v. risicoleerlingen. * Het VO koppelt de resultaten terug naar de PO-school van herkomst. 	doorstroomprogramma's, met gebruikmaking van subsidie OCW
Dekkend netwerk				
Basisvoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • versterking van de basisvoorziening, waar nodig gebruikmakend van expertise, observatieplaatsen en hybride vormen 	<ul style="list-style-type: none"> • Er ligt een stelsel van afspraken over: <ul style="list-style-type: none"> * de positionering van de so expertise in het SWV * de organisatorische en financiële voorwaarden voor de inzet van observatieplaatsen en hybride vormen 	<ul style="list-style-type: none"> • schooljaar 2018-2019 e.v. Scholen werken handelings- en doelgericht 	<ul style="list-style-type: none"> • schooljaar 2018-2019 het, in samenspraak met de direct betrokkenen, verkennen van de onderwerpen als genoemd, met aandacht voor aanscherping van het beoordelingskader met bijlage
Speerpunt meer- en hoogbegaafdheid	<ul style="list-style-type: none"> • duurzaam talentbeleid binnen de scholen van het SWV 	<i>nader uit te werken door themagroep Ondersteuning</i>	<i>nader uit te werken door themagroep Ondersteuning</i>	<i>nader uit te werken door themagroep Ondersteuning</i>
Speerpunt dyslexie / EED	<ul style="list-style-type: none"> • versterking van de basisvoorziening t.a.v. het leesonderwijs / de dyslexiezorg 	<ul style="list-style-type: none"> • Elke school voldoet aan de zorgniveaus 1 t/m 3 (t/m intensieve begeleiding en specifieke interventies). • Elke school werkt volgens een protocol dyslexie. • Over 4 jaar voldoen de scholen in het SWV aan de landelijke prevalentienorm. 	<ul style="list-style-type: none"> • schooljaar 2018-2019 <ul style="list-style-type: none"> * Besturen / scholen zetten in op het voldoen aan de zorgniveaus 1 t/m 3 en het werken volgens een protocol dyslexie * Eigen acties voortkomend uit de bijeenkomsten per gemeente met de scholen, SWV en RID 	<ul style="list-style-type: none"> • zodra beschikbaar Handreiking Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie (NKD) delen met de scholen • schooljaar 2018-2019 <ul style="list-style-type: none"> * resultaten monitor 2016 en 2017 beschikbaar (gemeenten / RID) * bijeenkomsten per gemeente met scholen, SWV en RID, ter bespreking uitkomsten monitor en de vervolgacties die per school

				<p>nodig zijn om aan de prevalentienorm te komen (september 2018)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>schooljaar 2019-2020 e.v.</u> jaarlijkse monitor en bijeenkomsten
Speerpunt gedrag	<ul style="list-style-type: none"> • versterking van de basisvoorziening t.a.v. ondersteuningsvragen rond gedrag (gezien toename, de complexiteit en de verschuiving naar jonge kinderen) 	<ul style="list-style-type: none"> • De aard en omvang van de ondersteuningsvragen op gedrag zijn in beeld gebracht. • Op basis van het verkregen inzicht is overgegaan tot bepalen concrete ambities, met daaraan gekoppeld uitvoeringsplan. 		<ul style="list-style-type: none"> • <u>september 2018</u> formeren kleine werkgroep met vertegenwoordiging van traject-begeleiders en coördinatoren so, evt. met externe expertise • <u>juni 2019</u> aanbevelingen werkgroep ter nadere bepaling ambities binnen de basisvoorziening met tijdpad
Schoolondersteuningsprofiel	<ul style="list-style-type: none"> • een eenvoudig en werkbaar SOP dat goed aansluit bij het kwaliteitsbeleid van het SWV 	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn formats ontwikkeld voor een jaarlijks eenvoudig te actualiseren beschrijvend deel (het feitelijke schoolondersteuningsprofiel) en een ontwikkeldeel (als onderdeel van het eigen schoolplan). • Het schoolondersteuningsprofiel is ontwikkeld en vastgesteld en wordt door alle scholen in het SWV gebruikt. 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>september 2019</u> start implementatie nieuwe SOP op alle scholen in het SWV 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>september 2018 – februari 2019</u> uitwerken formats in samenspraak met trajectbegeleiders en themagroep Kwaliteit, ter vaststelling in AB eind 2018 • <u>voorjaar 2019</u> raadpleegronde onder scholen en besturen, waarna vaststelling voor de zomer 2019

				<ul style="list-style-type: none"> • september 2019 start implementatie nieuwe SOP
Onderwijszorg-arrangementen	<ul style="list-style-type: none"> • een goede en gestroomlijnde uitvoering van het beleid rond de onderwijszorg-arrangementen 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is gebundelde beschikingsvrije jeugdhulp gerealiseerd. • Er liggen heldere afspraken tussen SWV en gemeenten op inhoud en (financiële) verantwoordelijkheidsverdeling. 		<ul style="list-style-type: none"> • schooljaar 2018-2019 * inventariseren benodigde expertise onder de scholen voor sbo en so * afhankelijk van besluitvorming gemeenten voorbereiden implementatie beschikingsvrije jeugdhulp * uitwerken afspraken met gemeenten op inhoud en (financiële) verantwoordelijkheidsverdeling
Randvoorwaarden				
Kwaliteitsbeleid	<ul style="list-style-type: none"> • het werken volgens een goed en volledig kwaliteitsbeleid 	<ul style="list-style-type: none"> • Het SWV werkt volgens het kwaliteitsbeleid als beschreven in H10, met inachtneming van de randvoorwaarden in H6. 		<ul style="list-style-type: none"> • schooljaar 2018-2019 e.v. * werken volgens vastgestelde kwaliteitsbeleid en randvoorwaarden * inzetten acties om ingaande de nieuwe planperiode te voldoen aan de eisen van privacy.
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • het managen van verwachtingen bij alle betrokkenen over de wijze waarop het SWV invulling geeft aan passend onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een goede en actuele website. • Er is sprake van eenduidige communicatie via de schoolplannen van de scholen 		<ul style="list-style-type: none"> • schooljaar 2018-2019 * in samenspraak met trajectbegeleiders en IB-ers opstellen van een tekst voor de schoolplannen * actualisering website